

Mak

Nanusien Təuvir Rəha Iesu Kristo

Iətəm Mak Təmətei

Nəghatien əkuəkir rəha nauəuə

u Mak

? Pəh təmətei nauəuə u? Jon Mak təmətei nauəuə u. In səniəmə iətəmi tueləf kəti rəha Iesu. Mətəu kətəni məmə in niəli təuvir kəti rəha Pitə iətəm ilau kətian ikən min tərət. Nauəuə rəha Uək MİN tətəni məmə in təmuvən ilau Pol e rəhan naliuəkiən iətəm təmaupən mol, kəni uərisig lan, təmuvən ilau Panəpəs.

? Təmətei tatuvən kəm pəh? Kəmotəni məmə Mak təmətətig Rom nian in təmətei nauəuə u, kəni nəmə təhro ilau Pitə, uərisig kohamu Pitə. Mak təmətei nauəuə u tatuvən o nəfaki min əpəha Rom u ilah Nanihluə min. Kitah kotəhrun lanəha mətəu-inu in tətəni pətigəm nipəti noliən min rəha nətəm Isrel iətəm kautol. Kəni e nauəuə u, təmətei nəghatien nəuvein e nəghatien Aramaik iətəm nətəm Isrel kənotəhrun rəkis. Mətəu in təməuhlin nəghatien min u tuva e nəghatien Kris iətəm Nanihluə min əpəha Rom kəutəghati lan.

? Natigien təhro lanu nian təmətei? E nian Mak təmətei nauəuə u, kəni nətəm Rom kəutarmənig e nitəni asoli iətəm titəlau e Nitəhi Metitereniən. Rəhalah nəghatien kətiah əmə, kəni rəhalah suaru kotəuvir, kəni rəhalah noliən o nahli-pəniən nəghatien min in təuvir. Nian əha, in nian təuvir o nəni pətigəmiən Nanusien Təuvir rəha Iesu Kristo. E nian əha, Nanusien Təuvir

təmaiu uəhai əmə e nitəni pişin pişin min e suaru min rəha Rom.

? Təmətei nauəuə u o nak? Mak tolkeikei məmə otəni pətigəm əhruahru nanusiən rəfin rəha Iesu, məmə in pəh, kəni in təmol nak, kəni mətəgətun nak. Nəmə təhro in tolkeikei məmə otəfəri nətəligiən rəha nəfaki min əpəha Rom, mətəu-inu nətəmimi tepət kəmol nərahiən kəm lah. Mak təmətei nətəligiən tepət o nian iəkis min iətəm otəpanuva e nəmiəgəhiən rəha nətəmimi rəha Iesu. Kəni in təməni pətigəm noliən rəha Iesu məmə in min təmətatig e nian iəkis min.

*Jon Bəptais təmol əpenə-penə e suaru
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Inu nətuəuinian rəha Nanusiən Təuvir rəha Iesu Kristo, Nəti Uhgın.

² İəni rəha Uhgın, nərgin u Aiseə təmətei lanu e nauəuə aupən. Uhgın təməni məmə,
“Otafu-to. İətəhli=pinə iəhləpis iətəm otos rəhak nəghatiən. In otaupən lam məmə otol əpenə-penə e rəham suaru.”

³ “İətəmimi u tətəuin əpəha ikin təpiə-məpiə ikin mətəni məmə, ‘İtəmah, otol əpenə-penə e suaru rəha İərməniğ, kəni motol rəhan suaru təhruahru.’ ”

⁴ Kəni iəhləpis u in Jon Bəptais. Tol lanəha, təmiet=pa ikin təpiə-məpiə ikin matol bəptais e nətəmimi, kəni mətəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgın kəm lah məmə okotəkeikei motəuhlin nəmtəhlah o noliən tərəh min rəhalah, kəni məhuvən o Uhgın, məmə in otafəl noliən tərəh

min rəhalah. Kəni nəmtətian kəti o nati u, okol bəptais e lah.

⁵ Nətəmimi tepət pik e nitəni Jutiə mine taun əha Jerusiləm, kəməhuva motətəlig e rəhan nəghatian, kəni motəni pətigəm rəhalah nolian tərəh min, kəni Jon təmol bəptais e lah əpəha e nəhu Jotən.

⁶ Jon təməsuvəniən e napən təuvir. Rəhan napən təhmen əmə e rəha iəni u Elaijə aupən. Rəhan napən kəmol e nimeimeimei kaməl, kəni rəhan kətəuti kəmol e nilosi kau, kəni matun əmə pitu mine nəhu sukəpak e nikinati.

⁷ Kəni təməni pətigəm kəm nətəmimi məmə, “Iətəmi kəti u tatuərisig lak, rəhan nəsanəniən mine nepətian tapirəkis iəu. Kəni iəu ləhtəni agin, iəsəhmen minian məmə iəkeiuaiu mitis rəkis niləuis e rəhan put.

⁸ Iatol bəptais e təmah e nəhu, mətəu in otəpanol bəptais e təmah e Narmin Rəha Uhgın.”

*Jon təmol bəptais e Iesu əpəha e nəhu Jotən
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)*

⁹ E nian əha, Iesu təmiet əpəha Nasərit, lahuənu kəti əpəha Kaləli muva. Kəni Jon təmol bəptais lan əpəha e nəhu Jotən.

¹⁰ Nian Iesu təməri əpəha e nəhu, kəni məsal-pəri mafu negəu e neai təməuag, kəni Narmin Rəha Uhgın təmeiuaiu=pa ohni təhmen=pən e mak.

¹¹ Kəni nəuia Uhgın təmsipəri əpəha e negəu e neai mətəni lanu lan məmə, “Ik nətik keikei, iəkolkeikei pik ik, kəni nikip tagian pik agin ohnik.”

*Setən təməfən-əfən kəm Iesu
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)*

¹² Kəni rəueiu aɡin mɪn, Narmin Rəha Uhgɪn təmɪti=pən Iesu əpəha ikin təpiə-məpiə ikin,

¹³ ima nati rarpɪn mɪn. Təmatig ikin mos nian fote. E nian mɪn əha Setən tətəfən-əfən kəm in. Kəni nagelo mɪn kəmotasiru lan.

*Iesu tɪnatuəuin mətəni pətigəm Nanusiən Təuvir
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)*

¹⁴ Nian kinləfən rəkis Jon e kaləpus, Iesu təmuvən əpəha Kaləli mətəni pətigəm Nanusiən Təuvir rəha Uhgɪn kəm nətəmimi.

¹⁵ Təməni məmə, “! Nian tɪnuva əhruahru əha rəueiu! !Rəhan nian tɪnuva! !Nian rəha Narmənigian Rəha Uhgɪn tɪnatuva iuəkir! ! Otəuhlin nətəligian rəhatəmah, motəpəh pəhriən nolian tərəh mɪn, kəni məhuvən o Uhgɪn, kəni motəhatətə e Nanusiən Təuvir!”

*Iesu təmauɪn e nətəmimi kuvət rəha niuviən nəmu
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11)*

¹⁶ Nian Iesu təmətaliuək e nɪkali nəhu Lek Kaləli, kəni meruh suah mil keiu, rəha niuviən nəmu mɪn, nərgilau u Saimon mɪne pian Antiru. Kətuatu e net.

¹⁷ Kəni Iesu təməni=pən kəm lau məmə, “Təuva, muɪtəu=pa iəu, miəuva rəhak iətəmimi mil, kəni iəu iəkol itəlau nəkiəuva iətəmimi mil rəha niuviən nətəmimi məmə okəhuva rəhak mɪn nətəmimi.”

¹⁸ Kəni əmeiko kuəpəh rəhalau net, kəni muɪtəu=pən.

¹⁹ Kəni Iesu təmaliuək muvən təhmɪn mɪn nəuvetin, kəni meruh nəti Səpəti mil Jemis mɪne

pian Jon kätuəharəg e rəhalau bot mətuəhli vivi rəhalau net.

²⁰ Kəni e nian əmə kəha inəha, Iesu təmauın e lau lan, kəni kuəhtul muəpəh rəhalau tatə Səpəti mine rəhan noluək mın kəutəharəg e nıpəg nəua bot, kəni muitəu=pən Iesu.

*Iesu təməhgi pətigəm
narmin tərəh mın e iətəmi kəti
əpəha Kapeniəm.
(Luk 4:31-37)*

²¹ Kəni Iesu mine rəhan mın nətəmimi kəməhuvən əpəha lahuənu Kapeniəm. Kəni e nian rəha Sapət, Iesu təmuvən əpəha e nimə rəha nuhapuminiən mətəgətun nətəmimi.

²² Kəni nətəmimi kəmotətəu rəhan nəghatiən, narmilah təmiuvig pik ohni mətəu-inu rəhan nəghatiən təfigəm, nepətiən əha ikin, kəni mapirəkis rəha nəgətun mın rəha Lou.

²³ Kəni e nian əha, iətəmi kəti narmin tərəh tətətig lan təmuva imə mətəgət əfəməh məmə,

²⁴ “!Ik Iesu iətəm Nasərit! ? Nəmuva məmə onəkəhro e tımah? !Nəmə təhro nəmuva məmə onəkərəkın itımah! İəu inəhrun rəkis ik, ik İətəmi Asim rəha Uhgın!”

²⁵ Kəni mətəu Iesu təməni=pən əskasık kəm narmin tərəh kəha məmə, “!Ah! Səghatiən, miet e suah u.”

²⁶ Kəni narmin tərəh təmol nıpəti suah kəha tərəmrumın, magət əfəməh miet lan.

²⁷ Kəni nətəmimi kəmotəuıt motəni=pən kəm lah mın məmə, “!Ei, nak u! Nəgətuniən vi kəti u. !Suah

u tatos nəsanəniən o nəghatiən kəm narmin tərəh min, kəni kautətəlig lan mautil nəuian!”

²⁸ Kəni kəmanus ueiuəhai əmə Iesu, tuvən mapəkol əpəha e nitəni Kaləli.

*Iesu təmol vivi
nətəmimi tepət*

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Nian Iesu mine Jemis, Jon, Saimon, mine Antiru kəmoħiet e nimə rəha nuhapuminiən, kəni motaiu əhruahru məhuvən əpəha lahuənu ima Saimon mine Antiru ikin.

³⁰ Nian kəməhuvən, mətəu uhu Saimon tətəpəpəpə, kəni mətapili pəri e rəhan pet, kəni kəmotəni=pən kəm Iesu məmə pətan əha tatimis.

³¹ Kəni Iesu təmuvən meapən o nəhlmin kəni masiru lan təhtul. Kəni nətəpəpəpə tagim lan. Kəni tuvən matol niğlah nauəniən.

³² Tinapinəpu miğgar tinatiuvig, nian rəha Sapət tinol naunun, kəni nətəmimi min u kautoħmis, mine nətəmimi narmin tərəh tətətig e lah, pialah min kəmotos ilah məhuvə o Iesu.

³³ Nətəmimi rəfin e lahuənu əha kəməhuvə motuhapumini əmə ilah min əpəha e namtiħluə e nimə əha rəha Saimon mine Antiru.

³⁴ Kəni Iesu təmol vivi nətəmimi tepət u kautos nimisiən pişin pişin min kotəuvir, kəni məħgi pətiğəm narmin tərəh tepət e nətəmimi, mətəu təməniəhu narmin tərəh min məmə okəsotəghatiən, mətəu-inu kinotəhrun rəkis məmə pəh u Iesu.

Iesu tāmātanus pētīgām rəhan nəghatiən əpəha Kaləli

(Luk 4:42-44)

³⁵ Kəni ləplapin aɡin, fətukai təsəri əhanəhiən, Iesu tāmiet muvən əpəha ikin nətəmimi kohkə ikin mətəfaki.

³⁶ Kəni Saimon mine in min nəuvein kəməhuvən məutəsəl lan.

³⁷ Nian kəmoteruh, kəni kəmotəni=pən kəm in məmə, “Nətəmimi rəfin kəutəsəl lam.”

³⁸ Mətəu Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Kəpə. Pəh kəhuvən əpəha e lahuənu pişin min nəuvein, iəkanus pētīgəm rəhak nəghatiən kəm nətəmimi məpəköl mətəu-inu, nati u inu iəmuva ohni məmə iəköl.”

³⁹ Kəni muvən məpəköl rəfin e nitəni əpəha Kaləli, mətətanus pētīgəm rəhan nəghatiən əpəha e nimə rəha nuhapuminiən min, kəni məhgi pētīgəm narmin tərəh min e nətəmimi.

Iesu təmol vivi suah kəti leprosi təmol

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Suah kəti leprosi təmol, təmuva məsin=pən nəulin o Iesu mətasək=pən e nəuviriən ohni məmə, “Nəmə nəkolkeikei, kəni nəkəhrun nol viviən iəu kəni məfəl rəkis namikmikien lak.”

⁴¹ Kəni Iesu nikin təmahmə pik ohni, kəni təmuahru e nəhlmin mələhu=pən lan, məni məmə, “Əuəh. İəkölkeikei. !Əuvir-tə!”

⁴² Kəni rəueiu aɡin min, nimisiən leprosi təmagim mikə lan, kəni nipətin təuvir, namikmikien tikə.

⁴³⁻⁴⁴ Kəni Iesu təməni=pən əskasik kəm suah kəha məmə, “Nəsəni pētīgəmiən natimnati min

u kəm nətəmimi, mətəu uvən əmə meh pris kəti pəh in teh məmə nīpətīm tīnol lanu lan, kəni əfən kəm in nati u iətəm Lou rəha Mosis təməni o suah kəti iətəm rəhan leprosi tīnikə, kəni nətəmimi okotəhrun məmə nīpəhrīənīən nīnəuvīr, kəni rəham namīkmīkiən tīnikə.” Kəni mahli=pən tatuvən.

⁴⁵ Mətəu suah u təmuven kəni məni pətīgəm nati u kəm nətəmimi mīn rəfin mōl məmə Iesu təsuvənīən e lahuənu mīn məghati mətəu-inu nīmānīn nətəmimi tepət pīk kautəhtul pəsīg lan. Kəni o nati əha inəha, təmətan ikīn nətəmimi kohkə ikīn. Kəni nətəmimi kotsīpən ikīn mīn rəfin mətəhuva ohni.

2

*Iesu təmol vivi suah kəti nīpətīn nəuvetīn təmīmīs
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Nīan nəuvein kīnəhuva rəkīs mīnəhuvən, Iesu təmītəlīg=pən mīn əpəha Kapeniəm, kəni nəghatiən təmāiu muven kəm nətəmimi mīn məmə Iesu əpəha e rəhan nīmə.

² Kəni nətəmimi tepət kəməhuva motəriauəh vivi əpəha imə, mīne ihluə mīne, kəni nəua nīmahan kəti tikə o iətəmimi kəti mīn. Kəni Iesu tətəni pətīgəm rəhan nəghatiən kəm lah.

³ Kəni nətəmimi kuvət kəmotəlīs pialah kəti məhuva o Iesu iətəm nīpətīn nəuvetīn təmīmīs mətapīli-pəri əmə e rəhan nīmahan.

⁴ Nīan kəməhuva, mətəu nətəmimi nəri əpəha imə, kəni ko kəsəhuvənīən imə moteruh Iesu. Kəni kotələs məhuvən əpəha ilīs e nəhue nīmə motos rəkīs nəhgi nīmə nəuvetīn əhruahru əmə əha

Iesu tətəhtul ikin imə,* kəni motəhlman-əhlman e iətəmi u teiuaiu e nīmahan rəhan muvən iuəkir əmə o Iesu.

⁵ Nian Iesu təmeruh nəhatətəiən rəhalah, kəni təni=pən kəm iətəm tatimīs əha məmə, “Nətik, iəu inos rəkis rəkis noliən tərəh rəham.”

⁶ Mətəu nəgətun mīn nəuvein rəha Lou kəutəharəg əpəha imə, kəni nīkilah təməhti məmə,

⁷ “?Təhro suah u tətəni rah Uhgīn? Nəghatiən əha tərəh. Uhgīn əmə təhrun nos rəkisiən noliən tərəh rəha iətəmi. !Pəh mīn təhrun nos rəkisiən!”

⁸ Kəni rəueiu agīn mīn, Iesu təhrun rəhalah nətəligiən, kəni mənī məmə, “? Təhro nīkitəmah tətəhti pik natimnati mīn lanu lan?”

⁹ ? In pəhruvən timətīg, iətəm inu məmə iəkəni=pən kəm suah u məmə, ‘Inos rəkis rəkis rəham noliən tərəh,’ uə inu timətīg məmə, ‘əhtul, mələs rəham nīmahan matuvən?’

¹⁰ Mətəu iəkol nati kəti məmə onəkotəhrun məmə iəu Nəti iətəmi, iatos nepətiən u ikinu e nəhue niftəni o nos rəkisiən noliən tərəh rəha nətəmi.” Kəni mənī=pən kəm suah kəha məmə,

¹¹ “Iətəni=pinə kəm ik məmə, əhtul, mələs rəham nīmahan matuvən imam ikin.”

¹² Kəni əmeiko suah u təməhtul, mələs rəhan nīmahan, maliuək matuvən, kəni ilah rəfin kəmoteruh, motauit, narmilah təmiuvīg ohni, kəni motəni-vivi Uhgīn motəni məmə, “Iəsoteh əhanəhiən nati kəti tol lanu lan nian kəti mīne.”

*Iesu təmauin e Lifai məmə otuva muərisīg lan.
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

* **2:4** E nian əha, kəmol nəhgi nimə e tael. Kəni nətəmi mīn u kəmos rəkis tael mīn nəuvein məmə kotol nīpəg təhmen e iətəmi u iətəm tatimīs.

13 Iesu tæmuvæn min mætaliuæk æpæha e nikali næhu Lek Kalæli, kæni nimænin nætæmimi kæmæhuva ohni, kæni tætægætun ilah.

14 Kæni tæmaliuæk matuvæn kæni meruh Lifai næti Alfæs, in iætæmimi ræha nosiæn mæni ræha takis, tætæharæg imæ matol uæk. Kæni Iesu tæmæni=pæn kæm in mæmæ, “Itæu=pa iæu, muva ræhak iætæmimi.” Kæni æmeiko tæhtul muærisig lan.

15 Kæni nian kæti, Iesu tæmuvæn mætauæn æpæha ima Lifai ikîn ilah nætæmimi ræha nosiæn mæni ræha takis, mine nætæmi kætæni mæmæ nol tæfagæ tærah næuvein.† Mæutauæn pæti ilah Iesu mine ræhan min nætæmimi mætæu-inu nætæmimi tepæt kotol tæfagæ tærah lanæha mautæhuærisig e Iesu.

16 Iægætun min næuvein ræha Lou, ilah Faræsi min. Kæni næuvein kæmoteh mæmæ Iesu tætauæn pæti æmæ ilah nol tæfagæ min æha, mine nætæmimi ræha nosiæn mæni ræha takis, kæni kotætapuah o nætæmimi ræhan min mæmæ, “? Tæhro Iesu tætauæn pæti æmæ ilah nætæm kautol lanæha?”

17 Kæni Iesu tæmætæu ræhalah næghatiæn kæni tæmæni=pæn kæm lah mæmæ, “Nætæmimi min u kæsøhmis-ohmisiæn kæsæhuvæniæn o toktæ, mætæu nætæmimi min u kautøhmis-ohmis, toktæ tækeikei muvæn meruh ilah. Iæu iæmæsuvaiæn mæmæ iækauin e nætæmimi min u kotæni mæmæ kinotæhruahru rækis. Mætæu iæmuva mæmæ iækauin e nætæmimi

† 2:15 Faræsi min, kætæni e nætæmimi tepæt mæmæ ilah nol tæfagæ tærah. Næmæ tæhro ilah kæsotæfaki vivian, uæ næmæ tæhro ilah nanihluæ min, uæ næmæ tæhro nætæmimi kæsotolkeikeiæn ilah, uæ næmæ tæhro ilah nipætan ræha suaru uæ nætæmi ræha nosiæn takis, uæ næmæ tæhro ilah kæsotohtæu=pæn vivian nipilga lou ælkælæh min e Lou asoli ræha Mosis. 2:16 Mat 11:19

min u kotəhrun əmə məmə ilah kautol nolian tərəh min.”‡

*Kotəpəh nauəniən o nəfakiən
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)*

18 Kəni e nian əha, nətəmimi min rəha Jon Bəptais mine Farəsi min kəmotəpəh nauəniən məutətuakəm o nəfakiən kəm Uhgın. Kəni nətəmimi nəuvein kəməhuva motəni=pən kəm Iesu məmə, “Afu-to, nətəmimi rəha Jon Bəptais minə Farəsi min kəutətuakəm o nəfakiən. ?Mətəu təhro rəham min kəsotolien lanəha?”

19 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “?Nian katol lafet lan rəha iətəm tatol marit, kəni iərman u otol marit tətətig əhanəh ilah in min nəuvein mau-tol lafet, nikitəmah təhti məmə otətuakəm məpəh nauəniən? !Kəpə! Nian tətətig əhanəhiən ilah min, kəni nikilah tətəgiən, məutəuən əmə.

20 Mətəu nian əpəha ikin məmə okəpanələs rəkis suah kəha lan, kəni e nian əha in əha, in min nəuvein nikilah otəhmə ohni, kəni kəpanotətuakəm motəpəh nauəniən lan.”

21 Kəni təmatig məni məmə, “Suah kəti min ko təsəhli-pəniən nəuветi napən vi kəti e napən əmnəmit iətəm təməhapu. Nəmə otəhli=pən, kəni

‡ **2:17** Farəsi min mine nətəmi asoli rəha nətəm Isrel, nikilah təhti məmə ilah kotəhruahru e nəhmti Uhgın mətəu-inu kəutohtəu=pən Lou Rəha Mosis. Uhgın təhrun nikilah məhrun məmə ilah nol təfəgə pəhriən. Mətəu Iesu təruru nasiruiən e lah mətəu-inu ilah kəsotəgəhaniən məmə ilah nol təfəgə. Mətəu nətəmimi tepət kəmotəhrun məmə ilah nol təfəgə motolkeikei məmə kotəpəh nolien tərəh min rəhalah motolkeikei məmə Uhgın otəfəl rəkis təfəgə tərəh min rəhalah. Iesu təni məmə in təmuva məmə otəsiru e lah.

napən vi u təhrun nəhapu asoliən napən əmnəmit u.

²² “İətəmi kəti mın ko təsiuvi-pəniən wain vi kəti e nılosı nati əuas kəti, mətəu-inu nəmə otiuvi=pən wain vi e nılosı nəni əuas iətəm təskasik, kəni wain otahlıfu kəni nılosı nəni əuas u otasısi kəni məhapu, kəni wain mıne nılosı nəni u okuərah. Mətəu wain vi okiuvi=pən əmə e nılosı nəni vi iətəm timətmətiğ.”§

*Nətəmimi mın rəha İesu kəmotəhli wit e Sapət
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ E nian kəti e Sapət, İesu mıne rəhan mın nətəmimi kəməutaliuək məutohapumın e niki nasumiən rəha wit, kəni nətəmimi mın rəha İesu kəmotəhli wit məmə okotun.

²⁴ Kəni Fərəsi mın u kəutaskəlim əskasik Lou rəha Mosis kəmotəni=pən kəm İesu məmə, “!Ei, afu-to! E Sapət, kəsəuləkiən e nasumiən mıne kəsoliən natimnati mın lanəha kotərəkin Lou. ? Təhro rəham mın nətəmimi kəutol lanəha?”

²⁵⁻²⁶ İesu təmuhalpın rəhalah nəghatiən məmə, “Nəmə təhro itəmah nəsofəfin əhanəhiən nati u Təfit təmol əupən nian Apiətə in pris asoli ağın rəha Uhgın. İtəmah ninotəfin rəkis məmə Təfit nəumis təmus, kəni tuvən əpəha e Nima Tapolın rəha Uhgın, kəni mələs pıret asim u pris mın əmə kəutun, kəni in mələs muva mun ilah in mın nəuvein.”

²⁷ Kəni təmatığ məni=pən mın kəm lah məmə, “!Kəməsoliən Sapət məmə in nati fiğəm kəm

§ **2:22** Afın futnot e Luk 5:37 **2:24** Dut 23:25 **2:25-26** 1Saml 21:1-6 **2:25-26** Lev 24:5-9

nətəmimi, mətəu kəmōl Sapət məmə otasiru e lah kotəmeig!*

²⁸ Tol lanəha, iəu Nəti İətəmimi iətarmənig rəfin e natimnati mīn, kəni mətarmənig mīn e Sapət.”

3

*Iesu təmōl vivi
nəhlmi suah kəti təməpaiu
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)*

¹ E Sapət kəti mīn, Iesu təmitəlig=pən mīn əpəha e nimə rəha nuhapuminian kəni meruh suah kəti nəhlmin təmimis, təsuahruian lan.

² Nian Iesu təmuvən imə, kəni nətəmimi nəuvein kəmauteruh vivi məmə otol vivi iətəmi u e Sapət, uə kəpə. Nəmə in tatol, kəni okotəni məmə in tətərəkīn Lou rəha Sapət.

³ Kəni Iesu təməni=pən kəm suah u məmə, “Əhtul muva u aupən,” kəni təhtul muvən əpəha aupən.

⁴ Kəni Iesu təmahi ilah məmə, “İəkolkeikei məmə iəkətapuəh nati kəti o təmāh. ?Təhro? ?E nian rəha Sapət, noliən nak in təhruahru e Lou məmə okol, kəhrun noliən nati təuvir uə kəhrun noliən nati tərəh? ?Okosmiəgəh iətəmi, uə okuhamu itəmi?” Mətəu kotəpnarīn əmə.

⁵ Kəni Iesu təməsəl=pən meruh ilah, kəni niəməha tol, kəni nīkin tahmə o lah mətəu-inu rəhn-kapə lah tiəkis pik. Kəni məni=pən kəm suah

2:27 Dut 5:14 * **2:27** Farəsi mīn kəmotol lou əlkələh mīn tepət tepət rəha Sapət, kəni tiəkis məmə nətəmimi okotol rəfin ilah. Inu tatol məmə Sapət in nati figəm. Mətəu nətəligian rəha Uhgīn məmə Sapət in nian kəti iətəm nətəmimi okotəmeig magian lan. **3:4** Luk 14:3

u mämə, “Uahru-to e nəhlməm.” Kəni suah u təmuahru e nəhlmən, əmeiko nəhlmən təuvir.

⁶ Kəni Farəsi mən əha kəməhiet motaiu əhruahru əmə məhuvən moteruh rəhalah tikimər mən e pati rəha Herot, motol məhuva əmə kətiəh motəsal e suaru mämə okotələs İesu motohamu.

Nimənin nətəmimi kəməutəhuərisig e İesu

⁷ İesu mənə rəhan mən nətəmimi kəməhiet moteiuaiu məhuvən əpəha e nəhu Lek Kaləli. Nimənin nətəmimi kəməutəhuərisig e lah. Nətəmimi mən u nəuvein kəmətsipən e lahuənu rəhalah e nitəni Kaləli,

⁸ nəuvein kətsipən əpəha e lahuənu əlkələh mən e nitəni əpəha Jutiə; nəuvein kətsipən Jerusiləm. Nəuvein mən kəmətsipən e nəuətin mən əpəha nitəni İtumiə mənə nəve nəhu Jotən e nitəni=pən matuvən. Nəuvein mən kəmətsipən pahav əpəha ikin mən e taun mil u Taea mənə Saedon. Nətəmimi mən u kənötətəu rəkis natimnati mən u İesu tatol ilah, kəni kəməhuva mämə okoteruh.

⁹ Kəni nimənin nətəmimi kəməhuva pik, kəni İesu təməni=pən kəm rəhan mən nətəmimi mämə okotol əpenə-penə e bot kəti mämə otuvən məharəg lan, mämə nimənin nətəmimi okəsotəhgi-əhgi pikien in.

¹⁰ Mətəu-inu tinol vivi rəkis nətəmimi tepət, kəni nətəmimi mən u kəutohmis əhanəh kəutəhgi-əhgi ilah mən mämə okəhuva iuəkir motek İesu.

¹¹ Kəni nian nətəmimi nətəm narmin tərəh mən kəutatig e lah kəmotafu İesu, kəmotaiu aupən lan motəmei=pən ohni motagət əfəməh mämə, “Ik Nəti Uhgın!”

12 Mətəu Iesu təməniahu əskasik narmin tərəh min u məmə kəsotəni pətigəmian in kəm nətəmimi.

Iesu təmauin e rəhan nətəmimi ilah tueləf məmə okəhuərisig lan.

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Kəni Iesu mine kəməhuvən əpəha e nəhue nıtəuət, kəni tətəuin e nətəmimi nəuvein əmə okəhuva ohni.

14 Nian kəməhuvən, kəni təmitəpin rəkis ilah tueləf kəni məfəri ilah məmə aposil min. In təməni min məmə nətəmimi min əha, ilah əha okotaliuək ilah min, kəni in otahli rəkis ilah kəhuvən motəni pətigəm nanusiən təuvir kəm nətəmimi əpəha ikən min,

15 kəni okotos nepətiən mine nəsanəniən o nəhgi pətigəmian narmin tərəh min e nətəmimi.

16 Nətəmi min u ilah u təmitəpin ilah, ilah u, Saimon u Iesu təmauin=pən min nərgin kəti min məmə Pitə,

17 mine Jemis mine pian Jon nəti Səpəti mil u Iesu təməfən min nərgilau notəhan məmə, “Poanejes,” nıpəti nəghatien əha təni məmə nəti kaluəluə mil, mətəu-inu niəməha tatol uəhai ilau.

18-19 Kəni mine Antiru, Filip, Patolomiu, Matiu, Toməs, Jemis u nəti Alfias, Taitəs, Saimon u kətəuin lan məmə, Selot,* mine Jutəs Iskarriot u

3:12 Mak 1:34 3:16 Jon 1:42 3:17 Luk 9:54 * 3:18-19
Selot in suah kəti iətəm in tətəhtul əskasik o kəntri rəhan. Afın-to e tiksınəri.

otegəhan=pən e Iesu e nəhlmi tikimír mìn. Nətəmi mìn əha ilah kəha tueləf, Iesu təməfəri ilah.†

Iesu mine Pielsepul

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Uərisig, təmitəlig=pən mìn lahuənu, kəni nımənin nətəmimi kəməhuva mìn ohni, kəni Iesu mine rəhan mìn nətəmimi kinotəruru nəmeigian mine nauəniən mine.

²¹ Nian rəhan məmə mine kəmotətəu nəghatiən u kətəni e Iesu, kəni məhuva məmə okotit rəkis o nətəmimi, mətəu-inu nətəmimi nəuvein kətəni məmə Iesu in nətəlməli.

²² Nəgətun mìn nəuvein rəha Lou kəmotəipən əpəha Jerusiləm məhuva kəni motəni məmə Pielsepul (nərgin kəti mìn rəha Setən), u in iətəmi asoli rəha narmin tərəh mìn, in tətətig e Iesu, kəni motəni məmə in tətəfən nəsanəniən kəm Iesu məmə otəhgi pətigəm narmin tərəh mìn e nətəmimi.

²³ Kəni Iesu təmauın e lah kəhuva iuəkir ohni kəni məni nəghatiən əuhlin kəti kəm lah, məmə, “? Nikitəmah tətəhti məmə ko Setən təhgi pətigəm aru Setən? !Kəpə!

²⁴ Nəmə nətəmimi e kəntri kəti kəutəhapu ilah mìn, kəni okotərəkin rəhalah kəntri, kəni narmənigian rəhan otəmei mikə.

† **3:18-19** Iətəmi keiu rəha Iesu kətauin e lau məmə Saimon, ilau u Saimon Pitə mine Saimon u kətauin lan məmə Selot. Kəni iətəmi keiu rəha Iesu kətauin e lau məmə Jemis, ilau u Jemis nəti Səpəti mine Jemis nəti Alfias. Kəni iətəmi keiu rəha Iesu kətauin e lau məmə Jutəs, inu Jutəs Iskariot mine Jutəs nəti Jemis u kətauin pişin məmə Tateas e nauəuə rəha Matiu. **3:22** Mat 9:34; 10:25

25 Kəni təhmen=pən əmə, e lahuənu kəti, nəmə nətəmimi lan kəutəhapu ilah mən, kəni okotərəkən agin lahuənu u.

26 Kəni nəmə Setən tətəhgi pətīgəm narmən tərəh mən rəhan e nətəmimi, kəni tatol aru əmə tikimər kəm in. ?Kəni otəhro lanu, rəhan narmənigən otəhtul? Uək rəhan otəmei mikə.

27 “Kəni ko iakläh kəti təsuvən əpnapinən e nimə rəha iətəmi kətəgin lan kəti, mə takläh e natimnati rəhan, mətəu otəkeikei məlis e niləuis, mələhu, kəni ko məpanuvən makläh e rəhan natimnati.

28 “İətəni pəhriən kəm təmah məmə təfagə tərəh rəfin rəha nətəmimi, mine nəghatiən tərəh mən iətəm ilah kautəni, Uhgən təhrun nos rəkisiən.

29 Mətəu iətəmi tətəni rah Narmən Rəha Uhgən, ko Uhgən təsos rəkisiən rəhan təfagə tərəh. Təfagə tərəh əha otətətig kətiah lan mətətig, ko təsikəiən.”‡

30 İesu təməni lanəha mətəu-inu kəmotəupən motəni məmə narmən tərəh kəti tətətig lan.

*Mamə rəha İesu
mine pian mən*

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Kəni e nian əha, mamə rəha İesu mine pian mən kəməhuva, kəni mautəhtul əmə əpəha ihluə

‡ 3:29 “Təfagə tərəh əha otətətig iəkis lan, ko təsikəiən.” Təfagə tərəh u təsəghatiən o nolian rəha nətəmimi nəuvein o nəniən nərgi İesu nian niəməha tatol ilah. Uhgən təhrun nəfəl rəkisiən təfagə tərəh u nəmə ilah kautəni nolian tərəh rəhalah məutətapuəh o Uhgən məmə in otəfəl rəkis. Təfagə tərəh u tətəghati e suah kəti iətəm tətəuhlin nəmtahn e İesu Kristo məsolkeikeiən məmə nimisiən rəhan e nigə kəməluau otəfəl rəkis təfagə tərəh mən rəhan. İnəha, suah u təsəhatətəiən e İesu Kristo.

kəni motahli=pən nəghatiən o Iesu məmə tuva-to meh ilah.

³² Kəni nımənin nətəmimi kəmotəharəg kan kekəu e Iesu, kəni motəni=pən kəm Iesu məmə, “Ei, məmə rəham mine piəm mın əpəha ihluə, kətolkeikei məmə okoteh-to ik.”

³³ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “?Pəh u rəhak məmə mine piək mın?”

³⁴ Kəni məsal=pən meruh rəfin ilah kəni məni məmə, “Oteruh-to. Itəmah u piək mın mine rəhak məmə əhruahru mın.

³⁵ Nətəmimi mın u kətol nəuia Uhgın, ilah u piək mın, mine rəhak kakə mın, mine rəhak məmə.”

4

Iətəm tətərfei nikiti natimnati (Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kəni Iesu təmitəlig=pən mın əpəha e nəhu Lek Kaləli mətəgətun nətəmimi, mətəu nımənin nətəmimi kəməhuva ohni, motol məmə Iesu tuvən e bot. Kəni bot u tətəməhli=pən e lek, ipari əmə o nıpəkil, kəni Iesu tətəharəg=pən lan. Kəni nımənin nətəmimi kəmotəharəg əpəha ipari e nikali lek.

² Kəni Iesu təməghati e nəghatiən əuhlin kəm lah mətəgətun ilah e natimnati tepət.

³ Təməni=pən kəm lah məmə, “Otətəlig-to. Suah kəti təmuvən məmə otearəgrəg rəhan nikiti natimnati əpəha e rəhan nasumiən.

4 Nian tæmøtearøgræg rəhan nikiṭi natimnati, kəni nəuvein kotəmei=pən ikin kətaliuək ikin, kəni mənig min kəhuva motun rəkis.

5 “Kəni nikiṭi wit nəuvein kəmoħmərøgræg=pən e niṭtəni iətəm kəpiel iuəkir əmə. Kəmotevia uəhai əmə mətəu-inu niṭtəni nəuan nəuветin əmə.

6 Nian miṭigar təri, kəni məhgi ilah kotaukei-aukei mətəu-inu nokilah təseiuiu pikian.

7 “Kəni nikiṭi wit nəuvein kəmotəmei=pən e niki niṭəuis u tol niħlin, kəni nian nikiṭi wit min kotevia mətəu niṭəuis tətatu-atu ilah kəni kohmis məsotəuəian.

8 “Kəni nəuvein min kəmotəmei=pən e niṭtəni təuvir, kəni motevia vivi motol iaħgin, kəni motəuə e nəualah, nəuvein nəualah tate, nəuvein nəualah sikiste, nəuvein nəualah uan hanrit.”

9 Kəni Iesu təmatig məni=pən min kəm lah məmə, “Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig, otətəlig vivi, kəni motəħrun nəghatiən min u.”

Nətəmimi min rəħa Iesu kotəni məmə otəni niṭtəni nəghatiən əħlin u

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Nian Iesu piṭin əmə mine rəhan nətəmimi tueləf mine nətəmimi nətəm kautəħuərisig lan, kəmotətapuəħ ohni o nəghatiən əħlin min.

11 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Itəmah u, Uħgin tətəni=pinə nəghatiən oneuən rəhan kəm təmah məmə in tətəva məmə otarmənig e rəhan min nətəmimi. Mətəu nətəmi min u nanihluə min, kəutətəu əmə nəghatiən rəħa Uħgin e nəghatiən əħlin.

12 Noliən u tol lanu lan məmə, ‘Kəutafu pau mətəu kəsoteħiən,

mautətəu pau, mətəu kəsotəhrunian,
 rəhn-kapə lah tiəkis, mətəu-inu ko kəsotolkeikei
 aginian məmə okotəuhlin ilah e rəhalah
 nətəligian motəpəh nolian təfagə tərāh min
 rəhalah,
 məmə Uhg̃in otos rəkis rəhalah təfagə tərāh.’ ”

*Iesu təmāni pətīgəm nīpəti nəghatian əuhlin
 (Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ Kəni Iesu təmāni=pən kəm lah məmə, “?Nəmə
 təhro itəmāh nəkotəruru əhanəh nəghatian u? ?
 Onəkotəhra motəhrun min nīpəti nəghatian pisin
 pisin min rəfin? Otətəlig vivi-to məmə nəkotəhrun.

¹⁴ “Nīpəti nəghatian əuhlin u məmə, nīkiti na-
 timnati əha tətəgətun=pən nəghatian rəha Uhg̃in
 iətəm kətəni pətīgəm kəm nətəmimi. Kəni niftəni
 tətəgətun=pən niki nətəmimi.

¹⁵ “Nīkiti natimnati u təməmei=pən e suaru
 tətəgətun=pən nətəmimi nəuvein nətəm kautətəu
 nəghatian rəha Uhg̃in. Nian kəutətəu, mətəu Setən
 tuva mos rəkis uəhai əmə o lah.

¹⁶⁻¹⁷ “Nīkiti natimnati u təməmei=pən e niki kəpiel
 nokilah təseiuaiu pikiən tətəgətun=pən nətəmimi
 nəuvein nətəm kəutətəu nəghatian rəha Uhg̃in,
 maautos uəhai əmə e nagianian, mətəu təsatigian
 tuvəh e nīkilah. Nian kotatig rah, uə nətəmimi
 kautol tərāh e lah o nəghatian rəha Uhg̃in, kəni
 kəutəmei uəhai əmə e rəhalah nəmiəgəhian.

¹⁸ “Kəni nīkiti natimnati u təməmei=pən e niki
 niləuis tətəgətun=pən nətəmimi nəuvein min
 nətəm kautətəu nəghatian rəha Uhg̃in, mətəu nian
 kautətəu,

19 rəhalah nətəligiən tatuvən pik o natimnati rəha nəhue niftəni, kəni nautə mine natimnati təuvir min rəha nəhue niftəni kotiuvi rəkis rəhalah nətəligiən, motatu-atu e nīkilah, mol kotəpəou e nolian nəghatiən rəha Uhgın, kəni məsotəuəiən e nəualah təuvir e nəmiəgəhiən rəhalah.

20 “Kəni nīkiti natimnati u təməmei=pən e niftəni təuvir tətəgətun=pən nətəmimi nəuvein min nətəm kautətəu nəghatiən rəha Uhgın, kəni mautos e nīkilah pəhriən, kəni motəuə e nəualah təuvir e nəmiəgəhiən rəhalah, nəuvein tate, nəuvein sikiste, kəni nəuvein uan-hanrit.”

Otələhu-pəri lait e tepil
(Luk 8:16-18)

21 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “?Pəh tətasiəpən e lait kəni masuəpərim lan e bəkit, uə tətəfən e nīpəg pet? !Kəpə! Kəsoliən lan əha. Nian nəkotasiəpən e lait, kəni motələhu-pəri e tepil məmə nətəmimi okoteh nati lan.

22 Nati kətəhtərain okəkeikei kauvis, kəni nati tətəhluaig otəkeikei miet=pa ikin təhagəhag ikin.

23 Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig, otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən min u.”

24 Kəni matig məni=pən min kəm lah məmə, “Otətəlig vivi-to. İətəmimi iətəm tətəlkut məmə otəhrun rəhak nəghatiən, Uhgın otegəhan məmə

otəhrun. Kəni otegəhan məmə in otəhrun pik.*

²⁵ Tol lanəha mətəu-inu, iətəmi u iətəm rəhan əha ikin nəhruniən, kəni in tatitəu=pən molkeikei mən məmə otəhrun pik, kəni Uhgın otəfən mən nəhruniən kəm in, kəni rəhan nəhruniən otepət pik. Mətəu iətəmi u iətəm rəhan nəhruniən tikə məsolkeikeiən məmə otəhrun, Uhgın otos rəkis rəfin rəhan nəhruniən iətəm nikin təhti məmə in tatos.”

Nəghatiən əuhlin

e nisuviən nikitə natimnati

²⁶ Kəni İesu təməni mən məmə, “Nəghatiən əuhlin u tətəgətun=pən Narməniğiən Rəha Uhgın. Iətəmi kəti təmisuv nikitə natimnati əpəha e rəhan nəsumiən.

²⁷⁻²⁸ Lapın mən tuvən mətapılı, kəni e nərauiə mən tuvən maliuək mətan, kəni məsol mənien nati kəti lan mine, mətəu-inu niftəni əmə tətəfən neamtəiən kəm in məmə otəuə e nəuan. Mətəu nikitə nati u tineviə minuva minol iahgin, mətəu suah u təruru məmə təməhro lanu lan meviə. Kəni təməgeiət mol iahgin, kəni mol=pən nimalin, kəni məuə mətuvən matuvən, kəni miniməhtə.

²⁹ Kəni nian tiniməhtə, e nian əmə kəha inəha, iətəmi əha tuvən mələs rəhan nisə muvən matətəi rəkis mətəulək lan, mətəu-inu nian əhruahru rəhan tinuva.”

4:24 Mat 7:2 * **4:24** Suaru kəti mən o nəuhliniən fes u: Nəkotəhrun nosiən nipəti nəghatiən rəhak təhmen əmə e nalkutiən iətəm nəkotalkut motəhrun lan. Nəmə nəkos kətim əkəku əmə molkeikei məmə Uhgın otəri e nəhruniən, in otəfinə nəhruniən əkəku əmə lanəha. Kəni nəmə nəkos kətim asoli agin kəti molkeikei məmə Uhgın otəri lan e nəhruniən tepət, in otəfinə nəhruniən tepət lanəha, kəni otəfinə nəhruniən tapirəkis kəm ik. **4:25** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26

*Nəghatiən əuhlin
e nikiṭi mastət*

(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Kəni Iesu təməni mīn məmə, “Pəh iəkəni nəghatiən əuhlin kəti məmə otəgətun itəmah e Narmənigiən Rəha Uhgīn.

³¹ Nikiṭi mastət tətəgətun=pən Narmənigiən Rəha Uhgīn. Mastət u in nigī kəti nikiṭin təkəku aɡin uəha. In təkəku e nikiṭi nigī mīn rəfin.

³² Mətəu nian kəmərfei, kəni teviə mol iahgin mapirəkis nigī mīn iətəm katərfei e nasumiən, mol nəhlmin iahgin mīn, kəni mənig ilis mīn kəhuva motol=pən nimaalah e nikəmkəmīn.”

*Iesu təmatəgətun nətəmimi
e nəghatiən əuhlin*

(Mat 13:34-35)

³³ Iesu təmatəgətun lanəha nətəmimi e nəghatiən əuhlin tepət, mətəu təmatəni əmə təhmen o nəhruniən.

³⁴ In təmatəgətun əmə nətəmimi e nəghatiən əuhlin tepət. Mətəu nian kotan pişin əmə ilah rəhan mīn nətəmimi, kəni tətəni pətigəm niṭəti nəghatiən əuhlin kəm lah.

Iesu təməniəhu nimətəgi asoli mīne nəhu mīne

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Tinəhnaiuv, kəni Iesu təməni=pən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə, “Pəh-to kəhuvən-to e nikiṭi lek e niṭəni=pən.”

³⁶ Kəni kəmotəpəh nətəmimi, kəni rəhan mīn nətəmimi kəməhuvən e bot mətəu Iesu tinuvən rəkis mətəharəg. Kəni kəmotələs Iesu e bot məhuvən ilah bot nəuvein mīn kautəhuərisig e lah.

37 Kəməutəhuvən əmeiko nımətəgi asoli kəti nahgin təhmen e nəliu təmuva. Kəni peau-peau asoli mın kinəutorasilig=pən e nıpəgnəua bot, kəni nəhu tınətəri=pən e bot, kəni bot tınatol o nammimien.

38 Mətəu İesu əpəha uərisig təmapili alu mətəsauə. Kəni rəhan mın nətəmimi kəmotaiu məhuva motəhgi-pəri, motəni məmə, “!Ei, İəgətun! !Təhro nıkim təsəhtian itimah mine, iuəkır əmə iəkohmis!”

39 Kəni İesu təmair məhtul mətəniəhu nımətəgi mine nəhu məmə, “!Nəhmen! !Uəmeig-tə!” Kəni nımətəgi təmohrahli nəhlmin, kəni peau-peau asoli mın əha kəməhkə, kəni təməməlinu asoli.

40 Kəni İesu təməni=pən kəm rəhan mın nətəmimi məmə, “?Təhro nəutəgin pık lanəha? Nəmə təhro rəhatəmah nəhatətəian tikə əhanəh lak.”

41 Mətəu rəhan mın nətəmimi kinotəgin pık, kəni motəni=pən kəm lah mın məmə, “!Ei nəman! ? İətəmimi nak u? Nati əpnəpın nımətəgi mine nəhu, mətəu ilau katuol nəuian.”

5

*İesu təməhgi pətigəm
narmın tərəh e suah kəti
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)*

1 İesu mine rəhan mın nətəmimi kəməhuvən məhuvəri əpəha e nıtəni=pən e nəhu Lek Kaləli, əpəha ima nətəm Kerasa.

2 Nian İesu təmeiuaiu e bot, kəni meruh suah kəti təmsipən əpəha e nıpəg kəpiel mın, ikin katitənim nətəmimi ikin. Suah u narmın tərəh tətətig lan.

³ Suah u tətatiḡ əmə əpəha e suvət. Ko kəsaskəlimiən, kəni kəruru mīn nəlisiən e niləuis uə sen.

⁴ Nian tepət kotəlis nəhlmīn mīne nəhlkīn mīne e sen. Mətəu nian rəfin tətəatuv-eatuv sen, kəni matohratuv-ohratuv sen e nəhlmīn mīne nəhlkīn mīne, kəni məsanən pik məsəhmeniən e iətəmi kəti məmə otaskəlīm.

⁵ Kəni lapīn mīne nərauiə mīn mīne nian rəfin, in tətən əpəha e suvət, mīne əpəha e nitəuət mīn, in pišin əmə, mətəgət əfəməh, kəni matətəi aru in e kəpiel asilə mīn.

⁶ Nian suah u təmafu Iesu əpəha isəu tətuvə əhanəh, kəni təmaiu muvən meiuaiu mīsin=pən nəulīn ohni.

⁷⁻⁸ Iesu təni məmə, “!Ik narmin tərəh, iet e suah u!” Mətəu narmin tərəh kəha təmagət əfəməh məmə, “!Iesu, ik Nəti Uhgīn Ilis! ?Nəmuva məmə onəkəhro lak? !Upəh əmə iəu! !Iatisiai ik e nərgi Uhgīn məmə onəsoliən nalpīniən kəm iəu!”

⁹ Kəni Iesu təmətapuəh ohni məmə, “?Ik nərgəm pəh?” Mətəu təni məmə, “Nərgək u, Nīmənīn Tepət, mətəu-inu itimah tepət.”

¹⁰ Kəni kəmotəni=pən əskasik kəm Iesu motisimaru motisimaru məmə otəsahli pətiḡəmiən ilah əha ikin əha.

¹¹ Ikin əha, pikəh mīn tepət pik kəutahlu əpəha e nikali nitəuət u.

¹² Kəni narmin tərəh mīn əha kəməutasək=pən o Iesu məmə, “Kəsi, ahli=pən-to itimah iəkəhuvən o pikəh mīn əpəha, megəhan e timah iəkəhuvən motatiḡ əpəha e lah.”

13 Kəni Iesu təmegəhan e lah məmə okəhuvən, kəni narmin tərəh min əpəha kəməhiet e suah kəha məhuvən əpəha e pikəh min. Pikəh min əha kotəhmen e tu-tausin. Kəni pikəh min ilah rəfin kəmotaiu məuteiuaiu e nıpatu, kəni motiuvig=pən e nəhu motamnım.

14 Kəni nətəmimi nətəm kəutaugin pikəh min u, kəmotaiu məhuvən motəni pətigəm nati u kəm nətəmimi min əpəha e taun rəhalah, kəni motəni tuvən mapəköl əpəha lahuənu min. Kəni nətəmimi tərət kəməhuva məmə okotafu-to nati u məmə kəməhro lanu.

15 Nian kəməhuva o Iesu, kəni motafu suah u narmin tərəh min kəmautatig lan aupən, tınəpəh nalməliən kəni minuvən e napən mətəharəg, kəni narmilah təmiuvig ohni kəni motəgin.

16 Kəni nətəmimi min u kəmotəh nati əhruahru e nəhmtilah, kəmotanus kəm ilah min nəuvein nati u kəmotəh Iesu təmol e suah u mine pikəh min.

17 Mətəu nətəmimi min u e nitəni u kəmotəni=pən əskasik kəm Iesu məmə otatuvən məsatigian əha imalah ikin.

18 Kəni nian Iesu tinitəlig=pən min məmə otuvən e bot, mətəu suah u narmin tərəh min kəməutatig lan, təmolkeikei pik məmə otuvən ilah Iesu mine, kəni mətəni=pən kəm Iesu məmə, “Egəhan lak, pəh iəkuvnə kitah min itəmah.”

19 Mətəu Iesu təməsegəhanian, mətəu təməni=pən kəm in məmə, “İtəlig=pən imam ikin, kəni manus kəm nətəmi imam ikin nati nak iətəm Uhgın ilis agın təmol kəm ik, kəni məmə in təmasəkəhruin ik.”

20 Kəni təmuvən əpəha ikin Tekapolis mətəni pətigəm natimnati iətəm Iesu təmol kəm in. Kəni

nian nətəmimi kəmotətəu, kəni kəmotauit pik ohni.

*Pətauəhli kəti iətəm tatimis mine pətəkəku kəti
iətəm təmimis
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Kəni Iesu mine kəməhuvən min e bot mohtəlig=pən e nəve nitəni=pa e lek, mətəu nīmənin nətəmimi kəməhuva ohni mohtəlau lan e nīkalkali lek.

²² Kəni iətəmi kəti, nərgin u Jaerəs, in iətəmi asoli kəti rəha nīmə rəha nuhapuminiən, təmeruh Iesu kəni tuva misin=pən nəulin ohni.

²³ Kəni mətəpuəh o Iesu mətəkeikei kəm in o nasiruiən məmə, “Nətik pətəkəku tatimis pik otəsuvəhiən timis. !Pale, va-to kian nəkələhu=pən nəhlməm lan pəh təsanən”

²⁴ Kəni Iesu təmitəu=pən suah u mian, kəni nīmənin nətəmimi tepət kəmoħuərisig mohtəlau lan mətəhgi ilah min.

²⁵ Kəni pətan kəti təmuva o Iesu iətəm tatos nīmisiən rəhalah nīpətan nian rəfin əmə, minos nu tueləf.

²⁶ Kəni təmuvən o toktə tepət, kəni mərəkin rəfin rəhan məni e lah, mətəu uək rəhalah kəmotol tətəu pik nahməiən. Mətəu rəhan nīmisiən təməseiuauiuiən, nīmisiən təməri nəuветin min.

²⁷⁻²⁸ In təmos nəghatiən e Iesu, kəni nīkin təməhti məmə, “Nəmə iəkek əmə rəhan nīfifi napən, kəni rəhak nīmisiən otol naunun.” Kəni tol lanəha, təmuva maliuək muərisig e lah, misipən e nəmtah Iesu ikin, kəni meapən mek rəhan nīfifi napən.

²⁹ Nian təmek nīfifi napən rəha Iesu lanəha, kəni rəueiu agin min rəhan nīmisiən təməhtul, kəni təmətəu əmə e nīpətin məmə in tinəuvir.

³⁰ Kəni rəueiu agin min əmə, Iesu tətətəu məmə nəsanəniən nəuvetin tətiet lan, kəni təmeirair mətapuəh məmə, “?Pəh təkək rəhak napən?”

³¹ Mətəu rəhan min nətəmimi kotəni məmə, “Ei, afu-to. Nətəmimi kəutəhgi-əhgi rəkis pikin ik. ? Təhro nətəni lanko məmə ‘pəh təkək iəu’?”

³² Mətəu Iesu tətətəsəl məmə oteh-to məmə pəh təkək.

³³ Kəni əmeiko pətan u tinəhrun məmə nian in təkək napən rəha Iesu, rəhan nimisiən tinikə. Kəni tinəhrun məmə Iesu tətəsəl lan. Tol lanəha, tinatəgin mətəmərumin muva meiuaiu misin=pən nəulin o Iesu mətəni=pən natimnati rəfin kəm in.

³⁴ Kəni Iesu tətəni=pən kəm in məmə, “Nətik pətan, e rəham nəhatətəiən lak, ninuva minəuvir. Kəni atuvən, pəh nəməlinuiən rəha Uhgın tətətig ohnik. Rəham nimisiən tinikə!”

³⁵ Nian Iesu tətətəghati əhanəh kəm pətan u, kəni nətəmimi nəuvein kəmotsipən əpəha ima Jaerəs ikin məhuva mətəni=pən kəm Jaerəs məmə, “Nətim pətəkəku tinimis rəkis. Mə iəgətun təsuvaieən, məsoliən namuliən kəm in.”

³⁶ Mətəu Iesu tətəsətəligiən e rəhalah nəghatiən, kəni məni=pən kəm Jaerəs məmə, “Səginien, məsoliən nikim tərəh. Əhatətə əmə lak.”

³⁷ Kəni Iesu tətəniəhu nətəmimi məmə okəsəhuərisigiən e lau, kəni mit əmə Pitə mine Jemis mine pian Jon məhuvən.

³⁸ Kəni kəməhuvən əpəha ima Jaerəs ikin motafu nətəmimi tepət kəməhuva məutasək əuiləuil.

39 Kəni Iesu təmuvən əpəha imə məni=pən kəm lah məmə, “? Nəutagət pik lanu o nak? ? Kəni məutasək pik o nak? Pətəkəku u təsimisiən, tətəpili əmə.”

40 Kəni nətəmimi kəmotələh əuvsan lan. Mətəu Iesu tətəhli pətigəm ilah məmə okohiet məhuvən əpəha ihluə. Kəni mit əmə rəhan iətəmimi milahal mine mamə mine tatə rəha pətəkəku u məhuvən əha tətəpili ikin.

41 Kəni Iesu təmos nəhlmin, məni e rəhalah nəghatiən məmə, “*Talitə kum.*” Nipəti nəghatiən u təni məmə, “! Pətəkəku, iətəni=pinə kəm ik məmə onəkəhtul!”

42 Kəni rəueiu min əmə, pətəkəku əha təməhtul minətəliuək. (Pətəkəku u tinos nu tueləf.) Nian kəmotafu nati u Iesu təmol, kəni narmilah təmiuvig pik ohni.

43 Kəni Iesu təməni=pən əskasik kəm nətəmi min u məmə, “Onəsotəni pətigəmiən nati u kəm iətəmi kəti.” Kəni matig məni=pən min kəm lah məmə okotəfən nauəniən kəti kəm pətəkəku u tun.

6

Nətəm Nasərit kəməsotisiəiən Iesu (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Iesu təmiət ikin əha kəni rəhan min nətəmimi kəməhuərisig lan məhuvən əpəha iman ikin.

2 Kəni e nian rəha Sapət, Iesu təmuvən əpəha e nimə rəha nuhapuminiən mətəgətun nətəmimi. Kəni nətəmimi tepət nətəm kəmotətəu rəhan nəghatiən, kəmotəuit pik ohni motəni məmə, “? Ei nəman, kəruru məmə suah əpəha təmos iə

natimnati min əpəha? ?Kəruru məmə təmos iə neinatigian tol lanəha? ?Uə kəruru məmə təməhro lanəha matol nati apispis min əpəha?

³ Kitah kotəhrun əmə məmə suah kəha iol əmə nimə. In nəti Meri, pia Jemis, Josis, Jutəs mine Saimon. Kəni kitah rəhan min kakə min kəutan.” Kəni nikilah təsagianian ohni kəni motəuhlin nəmtahlah ohni.

⁴ Mətəu Iesu təni məmə, “Iəni rəha Uhgın kətisiai pik in ikin min rəfin. Mətəu rəhan min əmə, mine nətəmi iman ikin kəsotisiaian.”

⁵ Kəni ikin əha, ko təsolian nati apispis kəti ikin, mətəu təmələhu=pən əmə nəhlmin e nətəm kau-tohmis nəuvein, kəni kotəmiəgəh min.

⁶ Kəni Iesu narmın təmiuvig pik o nətəm iman ikin mətəu-inu kəsotolkeikeian məmə okotəni nıpəhrianian lan. Kəni təmalıuək muvən lahuənu min rəfin, mətəgətun nətəmimi.

*Iesu təmahlipən
rəhan nətəmimi tueləf
məmə okəhuvən e nitəni min
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)*

⁷ Kəni matig mauin min e rəhan tueləf nətəmimi kəhuva ohni, kəni mahli=pən ilah keiu-keiu. Təməfən nəsanənian kəm lah o nəhgi pətigəmiən narmın tərəh min e nətəmimi.

⁸ Kəni məni=pən nəghatian u kəm lah məmə, “Onəsotosian nati kəti e rəhatəmah naliuəkiən, mətəu onəkotos əmə kasikin rəhatəmah. Onəsotosian məni kəti e pauis rəhatəmah, kəni məsotosian piret, uə kətim, uə nati kəti.

⁹ Onəkəhuvən e put, mətəu onəsotosian sot keiu.

10 Nəmə onəkəhuvən əpəha ima iətəmi kəti ikin, kəni otapili əmə e rəhan nimə motatig motətəuarus mohiet lahuənu əha.

11 Kəni nəmə onəkəhuvən e lahuənu kəti, mətəu nətəmimi nəuvein kəsotolkeikeiən məmə okotit itəmah nəkəhuvən e rəhalah nıpəgnəua nimə, uə okəsotətəligiən e rəhatəmah nəghatiən, kəni nian nautohiet e rəhalah lahuənu, nəkotəkeikei motohrapispis rəkis niməulul e nəhlkitəmah məmə ilah okotəhrun məmə nəmotəuhlin=pən pəhriən nəmtəhtəmah o lah motəpəh agin ilah.”

12 Kəni kəmhohiet məhuvən motəni=pən kəm nətəmimi məmə okotəuhlin nətəligiən rəhalah, motəpəh pəhriən nolian tərəh min, kəni məhuvən o Uhgın.

13 Kəni motəhgi pətigəm narmin tərəh min tərət e nətəmimi, kəni motol=pən oiel e nətəmimi min u kautohmis, kəni motol vivi ilah.

*Kig Herot Antipas
təməni məmə Jon Bəptais
tinəmiəgəh min*

(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

14 Kəni Kig Herot Antipas təmətəu nəghatiən rəha Iesu tinuvən minapəkol e nitəni min rəfin. Kəni nətəmimi nəuvein kotəni məmə in Jon Bəptais əpə tinair=pa min mol tatos nəsanəniən o nolian nati apispis min.

15 Mətəu nətəmimi nəuvein min kotəni məmə in Elaijə, nəuvein min kotəni məmə in iəni kəti rəha Uhgın mətəu təhmen e iəni min rəha Uhgın aupən.

16 Mətəu Kig Herot Antipas təmətəu, kəni məni məmə, “!Jon Bəptais əpəha! Iəməuahtuv rəkis rəhn-kapə, mətəu tinəmiəgəh mɪn.”

*Noliən iətəm Kig Herot Antipas
təmoḥamu Jon Bəptais lan.*

(Mat 14:3-12; Luk 3:19-20)

17-19 Kig Herot Antipas təməni lanəha mətəu-inu in təmol nati kəti təsəhmenian. Pian Filip təmatit pətan kəti nərgin u Herotias muol marit, kəni Kig Herot Antipas titirəkis pətan u ohni muol mɪn marit. Kəni Jon təmətəni=pən kəm in məmə, “Nətətgəhli Lou. Təsəhmenian məmə onəkıt pətan rəha piam.” Kəni Herotias təmətəu nəghatian u kəni mətəməki e Jon ohni, kəni molkeikei məmə okoḥamu, mətəu kəpə, Kig Herot təsegəhanian.

Mətəu təmolkeikei məmə otol rəhan pətauəhli nikin tagian, kəni mahli=pən rəhan mɪn nətəmimi kəhuvən motaskəlim Jon motəlis-ərain, kəni motələs məhuvən motləfən e kaləpus.

20 Mətəu Kig Herot Antipas tətisiai Jon məhrun məmə in iətəmi asim, kəni in iətəmi əhruahru kəti mol tateh vivi kəni məsoḥamuiən. Nian tepət tətəu nəghatian rəha Jon, kəni tinəruru əfəməh, mətəu tolkeikei məmə otətəlig lan.

21 Matuvən matuvən Herotias tinos rəhn maru Jon e nian kəmatol lafet lan rəha Kig Herot Antipas e nian təmair lan. Kig təmauin ərəfin e nətəmi asoli rəhan mɪn, mɪne nətəmi asoli rəha rəhan soldia mɪn, mɪne nətəmi asoli rəha nətəm Kaləli, məmə okəhuva motəh motauən.

22 Kəni e nian əha, pətan mıtə u nəti Herotias təmuva imə matol danis e nəhmtilah. Kəmoteruh

təmōl danis kəni nīkilah təmagiən pik ohni. Kəni kig əha təməni=pən kəm pətan mitə əha məmə, “Nəmə nəkolkeikei nak, nəkətapuəh lan ohniəu, kəni iəkəfinə kəm ik.”

²³ In təməni əskasik kəni mos nonauvil ohni məmə, “Nati nak nəkolkeikei kəni nəkeasiə lan ohniəu, iəkəfinə. Nati əpnəpən nəmə iahgin təhmen e nīpilga rəhak natimnati, mətəu iəkəkeikei məfinə.”

²⁴ Kəni pətan mitə əha təmuvən əpəha ihluə mətəpuəh o rəhan məmə məmə, “?Məmə, oiəkeasiə o nak e kig?” Mətəu rəhan məmə təni məmə, “Uvən measiə o rəhn-kapə Jon Bəptais.”

²⁵ Kəni pətan mitə əha təmaiu ueiuəhai əmə muvən əpəha imə o kig kəni məni məmə, “Iəkolkeikei rəhn-kapə Jon Bəptais u rəueiu əmə, kələhu=pən e pilet kəti.”*

²⁶ Kəni nati u təmōl kig nīkin təpəou pik, mətəu ko təsəpəhiən, mətəu-inu təmos rəkis nonauvil e nəhmti nətəmimi u kəməhuva o lafet.

²⁷ Kəni mahli=pən rəhan kəti soldiə məmə otaiu əmə muvən mələs rəhn-kapə Jon Bəptais muva. Kəni soldiə əha təmuvən əpəha e kaləpus, kəni mohatuv rəhn-kapə Jon Bəptais,

²⁸ kəni mələhu=pən e pilet kəti mələs muva, kəni məfən kəm pətan mitə kəha, kəni tələs muvən kəm rəhan məmə.

²⁹ Nian nətəmimi mīn rəha Jon Bəptais kəmotətəu nətəmimi kəmotənu nati u kəmōl e Jon, kəni kəməhuvən motələs nīpətīn məhuvən mohtənim e nīpəg kəpiel kəti.

* **6:25** ?Pətan u təmətapuəh o rəhn-kapə Jon e pilet o nak? Məmə okəhrun əhruahru məmə tīnimis, mine o nol əuvsaniən in.

*Nətəmi tueləfrəha Iesu kəmohtəligpa min ohni
(Luk 9:10)*

³⁰ Kəni aposil min rəha Iesu kəmohtəlig=pa min ohni, kəni motəni=pən natimnati rəfin iətəm kəmotol, mine nəghatiən min iətəm kəmotəgətun nətəmimi lan.

³¹ Mətəu nətəmimi tepət kəutəhuva mautəhuvən, kəni Iesu mine rəhan min nətəmimi kınotəruru nauəniən mine nəmeigiən mine. Kəni Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Pəh-to kəhuvən-to əpəha ikin kəti nətəmimi kohkə ikin, kəni nəkotəmeig nəuvetin.”

³² Kəni ilah əmə məhuvən e bot kəti minautəhuvən əpəha ikin nətəmimi kohkə ikin.

*Iesu təmaugin
nəman faiftausin*

(Mat 14:13-21; Luk 9:11-17; Jon 6:1-14)

³³ Mətəu nətəmimi tepət kəmotafu ilah nian kəmohtə, kəni motəhrun ilah. Kəni kəmohtə e lahuənu min motaiu motaupən e lah, məhuvən əpəha kəutəhuvən ikin.

³⁴ Nian Iesu təmuvari e bot mafu nımənin nətəmimi tepət kəməhuva rəkis, kəni nikin təmepət pik o lah, mətəu-inu kotəhmen əmə e sipsip min nətəm iətəmimi tikə o neruh vivien ilah. Kəni təməhtul mətəgətun ilah e natimnati tepət.

³⁵ Kəni mətəuarus tinəhnaiuv, kəni nətəmimi rəha Iesu kəməhuva motəni=pən kəm in məmə, “Nəpinəpu, kəni ikinu ikin nətəmimi kohkə ikin.

³⁶ Təuvir məmə onəkahli=pən-tə nətəmimi kəutəhuvən e lahuənu min, mine əpəha ikin min, məmə okotos nəhmti niglah nauəniən.”

³⁷ Mətəu in təməni=pən kəm lah məmə, “Kəpə, itəmāh əmə. Nəkotaugin nətəmimi mīn əha.” Mətəu kotəni məmə, “!Nak! ?Nəkəmə oikəhuvən motəraki e mēni asoli agin u tu-hanrit tənariəs o nosiən pīret lan u o nauginiən nīmənin nətəmimi u?”†

³⁸ Mətəu Iesu tēni məmə, “?Nautos pīret kuvəh? Əhuvən-to moteh-to.” Kəməhuvən moteh məmə, “Pīret faif, kəni nəmu keiu.”

³⁹ Kəni Iesu tēni=pən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə okotol nətəmimi kotəharəg e nīmanuvehli fifti-fifti mīne uan-hanrit-uan-hanrit,

⁴⁰ kəni kəmotəharəg lanəha fifti-fifti mīne uan-hanrit-uan-hanrit.

⁴¹ Kəni Iesu təmos pīret faif mīne nəmu mil u keiu, kəni məsal-pəri əpəha e neai məfaki=pən lan, kəni məhapu pīret u məfən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə okotəuəri e nətəmimi. Kəni matig mos mīn nəmu mil u keiu məhapu məuəri kəm nətəmimi.

⁴² Kəni nətəmimi rəfin kəmotauən nərfilah tasisi,

⁴³ kəni motəpəh nīpispisi pīret u mīne nəmu mil u, kəni nətəmimi mīn rəha Iesu kəmotaipei=pən e kətim asoli tueləf kotəri vivi.

⁴⁴ Kəni nətəmimi mīn u kəmotauən, nəman e lah kotəhmen e faif-tausin.

*Iesu təmaliuək e nəhue nəhu
(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)*

⁴⁵ Kəni rəueiu agin mīn, Iesu təməni=pən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə okotələs bot kəti motaupən məhuvən e nəve nitəni=pən əpəha ikīn kəti

† **6:37** “Tənariəs,” inu mēni rəhalah, təhmen e vatu rəha Vanuatu. Rəueiu, tu-hanrit tənariəs təhmen e tu-hanrit-tausin vatu (200,000 vatu). **6:44** Mak 8:1-9

nərgin u Petsaitə, mətəu in otatig mahli=pən piyim nətəmimi kautəhuvən imalah min ikin.

⁴⁶ Nian tinaiəhruiin rəkis nətəmimi, mahli=pən ilah kautəhuvən, kəni muvən əpəha e nitəuət məmə otəfaki.

⁴⁷ Kəni tinapinəpu, bot tinuvən əpəha e nəlugin əhruahru əpəha e lek, mətəu Iesu tətən pişin əmə əpəha ipari.

⁴⁸ Kəni mafu ilah kəutasuə məutasuə mətəu kənotəpəou mətəu-inu nimətagi tatoh ilah. Kəni lapin iuəkir o nianian, kəni taliuək e nəhue nəhu mətəuva. Təmalieuək muva, məmə otapirəkis ilah.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kəni nian nətəmimi min rəha Iesu kəmotafu tətaliuək e nəhue nəhu mətəuva, kəni nikilah təhti məmə narmī iətəmi kəti. Kəni ilah rəfin kəmoteruh, kəni motəgin məutearəg əfəməh. Mətəu rəueiu agin əmə, Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “!Ei, nikitəmah təhtul məha-məha. İəu əmə u. Sotəginian!”

⁵¹ Kəni məri e bot ilah min ilah, kəni nimətagi təmeiuaiu, kəni kəmotauit pik ohni,

⁵² mətəu-inu rəhn-kapə lah tiəkis. Kəmotafu pau Iesu təmaugin nətəmimi tepət e pīret nəuan nəuветin əmə, mətəu ilah kotəruru əhanəh məmə in pəh.

*Iesu təmol vivi natəm kautohmis əpəha Kenesəret
(Mat 14:34-36)*

⁵³ Kəməhuvən e nəve nitəni=pən məhuvəri əpəha ikin kəti nərgin u Kenesəret, kəni motiuvi-ərain bot ikin.

⁵⁴ Nian kəməhuvəri ikin əha, nətəmimi min ikin kəmotəhrun uəhai əmə məmə in Iesu.

⁵⁵ Kəni kəmotaiu məhuvən əpəha lahuənu mɪn mautəni=pən kəm nətəmimi. Kəni nian kotətəu məmə Iesu əha ikɪn əha, kotəmki nətəm kautohmis e rəhalah mɪn pet məhuva ohni.

⁵⁶ Kəni ikɪn mɪn rəfin Iesu tatuvən=pən ikɪn e lahuənu əlkələh mɪn, mɪne lahuənu asoli mɪn, mɪne ikɪn mɪn rəfin titələu, nətəmimi kotəmki nətəm kautohmis mohiet motəlɪn əmə ilah əpəha e makit ikɪn. Kəni kəmotəkeikei məutəni=pən kəm Iesu məmə otegəhan e lah kotek əmə nififi napən rəhan. Kəni nətəmimi rəfin u kəmotek rəhan kot kəmotəuvir e rəhalah nɪmisiən.

7

Nətəmi asoli mɪn kəmotəməki e Iesu o kastim rəhalah
(Mat 15:1-9)

¹ Kəni Farəsi nəuvein mɪne nəgətun nəuvein rəha Lou, kəmotəpən əha Jerusiləm, məutəharəg ilah Iesu.

² Kəni kəmotafu məmə nətəmimi mɪn rəha Iesu nəhlmiləh tamikmik kəni məsoteikuasiən e noliən rəha Farəsi mɪn, kəni motauən.

³ Farəsi mɪn, mɪne nətəm Isrel tepət, kəmautohtəu=pən əhruahru kastim rəha tɪpilah nuvəh mɪn. Kəutəkeikei moteikuas e nəhlmiləh e noliən kəti, kəni uərisig lan, kotəhrun nauəniən.

⁴ Kəni nian kotsipən e makit məhuva, məsotauən pɪpimiən, motaupən moteikuas e nəhlmiləh, uərisig kəmanotauən. Kəni mautohtəu=pən natimnati tepət mɪn lanəha iətəm kəmos o tɪpilah nuvəh mɪn. Kəni kastim əhruahru əha ikɪn rəha

neikuasiən e sospən, mine kap, mine pesin u kəmol e aiən.

⁵ Kəni inu Farəsi min mine nəgətun min rəha Lou kotətapuəh o Iesu məmə, “!Təhro rəham min nətəmimi kəsotohtəu-pəniən kastim rəha tipitah nuvəh min!? !Təhro kəsoteikuasiən e nəhlmiləh ko məpanotauən, kəni mautil lanəha!”

⁶ Mətəu Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Aupən Aiseə təməni pəhriən nian təməni pətigəm əhruahru nəghatiən rəha Uhgın mətəni e təmah məmə itəmah nəfaki eiuə min. In təməni məmə, ‘Uhgın təni məmə nətəmimi min u kautisiai iəu e nəghatiən əmə rəhalah, mətəu nikiləh tətən=pən əpəha isəu.

⁷ Məutəfaki kəm iəu o nati əpnapin əmə, mətəu-inu iləh kəutəgətun nətəmimi e lou iətəm iətəmimi əmə təmol mətəni məmə lou rəha Uhgın, mətəu kəpə.’ ”

⁸ Kəni Iesu təməni min kəm lah məmə, “Itəmah nəutəpəh Lou rəha Uhgın mautohtəu=pən əmə kastim rəha iətəmimi.”

⁹ Kəni məni=pən kəm lah məmə, “Nəutəfəri pik o nolien əpətu rəhatəmah məmə nəkotəpəh Lou rəha Uhgın kəni məutohtəu=pən aru əmə kastim rəhatəmah.

¹⁰ Mosis təməni məmə, ‘Onəkisiai rəham tatə mine məmə. Nəmə iətəmi kəti tətəghati rah e rəhan tatə mine məmə, okəkeikei kohamu.’

¹¹ Mətəu itəmah nəkotəni məmə, iətəmi kəti nəmə təpəh nasiruiən e rəhan tatə mine rəhan məmə kəni məni=pən kəm lau məmə, ‘Rəhak u nati u iəkəmə iəkəsiru e təlau lan, mətəu iəmələhu əmə

məmə rəha Uhg̃in. Kəni nati kətəfən kəm Uhg̃in ko kəsoliən nati kəti lan.’

¹² “Kəni kastim rəhatəmah tətəgəhan məmə suah kəti təhrun nəpəhiən nasiruiən e rəhan tatə mine rəhan məmə e noliən əha. Kəni inu təsisiaien ilau.

¹³ Mətəu e noliən əha, nəutəgətun nətəmimi e rəhatəmah kastim məmə in nati agin, kəni motol nəghatiən rəha Uhg̃in tatol əmə nati əpnapin lan. Kəni natimnati min tepət min lanəha itəmah nau-tol.”

*Nati tol nətəmimi kotərah
e nəhmti Uhg̃in*

(Mat 15:10-20)

¹⁴ Kəni Iesu təmauin e nimənin nətəmimi məmə okəhuva iuəkir ohni kəni tənipən kəm lah məmə, “Otətəlig vivi-to lak məmə nəkotəhrun noliən rəha nauəniən mine neikuasiən.

¹⁵ Nati iətəmimi tatun təsoliən iətəmimi tamikmik e nəhmti Uhg̃in, mətəu nati tatsipən e niki iətəmimi tatol iətəmimi tətamikmik e nəhmti Uhg̃in.”*

¹⁷ Nian Iesu təmiet rəkis e nimənin nətəmimi u, kəni muvən əpəha imə, kəni rəhan min nətəmimi kotətapuəh o nipəti nəghatiən min u kəm in.

¹⁸ Kəni Iesu təmənipən kəm lah məmə, “Nəmə təhro itəmah min rəhn-kapə təmah tikə. Onəkotəkeikei motəhrun məmə natimnati iətəm iətəmimi tatun in təhmen əmə e nati ihluə təsoliən iətəmimi tətərah e nəhmti Uhg̃in.

* **7:15** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətēi e nəghatiən Kris aupən, nəghatiən pišin kəti min əha ikin iətəm tatilpin nəghatiən u mətəni məmə, ¹⁶ Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig, otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən min u.” **7:15** Uək 10:14-15

19 Mətəu-inu tun kəni təsuvəniən e nikin, mətəu tatuvən e nisigan, kəni matiet mīn.” (E nəghatiən əha Iesu təməni pətigəm məmə nauəniən rəfin katun təuvir e nəhmti Uhgin.)

20 Kəni təni məmə, “Mətəu nati iətəm tatiet e niki iətəmimi, in tol iətəmimi tətəmkmik e nəhmti Uhgin.

21 Mətəu-inu niki iətəmimi tətəhti natimnati tərəh tepət, kəni nətəmimi kautol nolien tərəh mīn u: nīpətan mīne nəman mīne, kautit oneuən ilah mīn; kəutakläh; kautohamu iətəmi;

22 kəutakläh e pətan rəha iətəmi pīsīn; kəutaumis pik o natimnati; kautol təfagə tərəh mīn; kəuteiuə; kautit əpnəpīn əmə nīpətan mīne nəman; kautetet; kəutəni nīkali iətəmi; kəutəfəri ilah; kəutalməli.

23 Noliən tərəh mīn əha, ilah kəha kəutsipən e niki nətəmimi kəni mautil ilah kotəmkmik e nəhmti Uhgin.”

*Iesu təməhgi pətigəm
narmīn tərəh e nəti pətan kəti
(Mat 15:21-28)*

24-26 Kəni Iesu təmiet u ikinu kəni məsəu-pahav muvən əpəha Fonisiə, ima Nanihluə mīn e nītəni rəha Sīriə, mətətig e nimə kəti iuəkīr o taun u Taea, mətəhluəig məsolkeikeiən məmə nətəmimi okotəhrun məmə in tətətig əha ikin əha, mətəu ko təsəhluəigian.

Mətəu pətan kəti əha ikin, narmīn tərəh tətətig e rəhan pətəkəku. Pətan u təmair ikin əha, kəni in təsəfakiən, in Ianihluə. (Nətəm Isrel kotəni məmə Nanihluə mīn kotəhmen e kuri.) Nian təmətəu natimnati təuvir mīn iətəm Iesu tatol ilah, kəni

tasæk muva misin=pæn nəulīn ohni mēmə otəhgi pətigəm narmin tərāh e rəhan pətəkəku.

27 Mətəu Iesu təni mēmə, “Kəpə. Pəh ko-taupən motaugin kəlkələh min. Təsəuviriən mēmə okəraki=pæn e nauəniən nig kəlkələh min kəm ‘kuri min.’”†

28 Mətəu pətan u təni mēmə, “Nipəhriənian iətəmi asoli, mətəu nati əpnapin kuri min, mətəu kegəhan mēmə ilah kautun nipispisi nauəniən nig kəlkələh min iətəm tatiməgrəg=pæn e nipəg tepil.”

29 Kəni Iesu təmāni=pæn kəm in mēmə, “Mətəu-inu nəmuhalpin vivi rəhak nəghatiən, uvən-to əpəha imam ikin mafu narmin tərāh tiniet rəkis e rəham pətəkəku.”

30 Pətan u təmāiu muvən iman lahuənu mafu rəhan pətəkəku tətəpili-pəri vivi əmə e rəhan pet, kəni narmin tərāh tiniet rəkis lan.

Iesu təmōl vivi iətəmimi kəti matəlgin talu məruru nəghatiən

31 Kəni Iesu təmiet ikin əha ima nətəm Taea kəni muvən=pæn əpəha Saedon muvən=pæn əpəha Tekapolis ikin matuvən əpəha e nəhu Lek Kaləli.

32 Kəni nətəmiimi kəmotit iətəmiimi kəti nimatəlgin talu kəni məruru nəghatiən məhuva mēmə Iesu otələhu=pæn nəhlmin lan pəh tətəu təuvir min e nimisiən.

33 Kəni Iesu təmit suah u mian əpəha isəu nəuvetin o nətəmiimi, kəni məfən nəuanəhlmin e

† 7:27 “Kəlkələh min” tətəgəton nətəm Isrel, kəni “kuri min” tətəgəton Nanihlə min. Nian koteruh nəghatiən u “kuri” mak u tətətig lan, tətəgəton mēmə Iesu in tətəni nəghatiən rəha nətəmiimi nəuvein nətəm kəutəni e Nanihlə min mēmə “kuri min.”

nimatəlgin kəni magəh nəhlmin † mələhu=pən e namin.

³⁴ Kəni məsal pəri əpəha e neai, kəni meəhagəhli ohni e rəhan nəghatiən məmə, “*!Efata!*” Nipətin təni məmə, “*!Əuvir-tə!*”

³⁵ Kəni əmeiko iətəmi u tinatətəu nati, kəni namin tinəuvir minatəghati vivi.

³⁶ Kəni Iesu təməniəhu ilah məmə okəsotəniən nati u kəm nətəmimi. Mətəu nian Iesu təmətəkeikei kəm lah, mətəu ilah kəmotəkeikei motəni pətigəm pik min kəm nətəmimi.

³⁷ Kəmotauit pik ohni motəni məmə, “Natimnati rəfin iətəm tatol, mətəu in təuvir pik agin. Nətəmimi min u nimatəlgilah talu kinautətəu nati, mine nətəmimi min u kotəruru nəghatiən kinautəghati.”

8

Iesu təmaugin nətəmimi fo-tausin

(Mat 15:32-39; Mak 6:35-44)

¹ E nian kəti min, nətəmimi tepət kəməhuva min ohni, kəni mətəu niglah nauəniən tinikə. Kəni Iesu təmauin e rəhan min nətəmimi kəhuva kəni təni=pən kəm lah məmə,

² “Nikik tinahmə pik o nətəmimi min əpəha mətəu-inu, kəməhuərisig lak minotos rəkis nian kisil, kəni rəueiu əha, niglah nauəniən tinikə.

³ Nəmə iəkahli=pən ilah kautəhuvən əha rəueiu, kəni sueiuei otoh ilah, kəni nəhmtilah otapin

† **7:33** E nian min əha, nətəmimi nikilah təhti məmə nəunəhuatəmi in təhmen e mərsin kəni tətəsiro e nimisiən. **7:36** Mak 1:43-45

7:37 Aes 35:5

e suaru, mətəu-inu kəməsotauəniən nuvəh, kəni nəuvein kəmotšipən əpəha isəu.”

⁴ Kəni rəhan mīn nətəmimi kəmotətəpuəh ohni məmə, “?Okos iə pīret təhmen o nauğiniən ilah? In u ikinu nati tikə ikin, nətəmimi kəsotatigiən ikin.”

⁵ Kəni Iesu təmətapuəh o lah məmə, “?Nautos pīret kuvəh?” Mətəu kotəni məmə “Səpin.”

⁶ Kəni təməni=pən kəm nətəmimi məmə okotəharəg, kəni tos pīret u məfaki məni tagkiu kəm Uhgīn ohni, kəni məhapu məfən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə okotəuəri e nətəmimi, kəni ilah kəmotol lanəha.

⁷ Kəni kəmos mīn nəmu əlkələh nəuvein motəfən kəm Iesu, kəni Iesu təfaki kəm Uhgīn ohni kəni məfən mīn kəm lah məmə okotəuəri kəm nətəmimi.

⁸⁻⁹ Kəni nətəmimi mīn u Iesu təmaugin ilah kotəhmen e fo-tausin, kəmotun nauəniən nərfilah tasisi, kəni motəpəh nīpīspisi nauəniən, kəni kaipei=pən e kətim asoli səpin kotəri.

¹⁰ Kəni Iesu tahli=pən nətəmimi kautəhuvən imalah mīn ikin. Kəni ilah rəhan mīn nətəmimi kəməhuvən e bot məhuvən əpəha e nitəni Tal-manutə.

Farəsi mīn kəmotəni məmə okoteh nəmtətian kəti (Mat 16:1-4)

¹¹ Kəni Farəsi mīn nəuvein kəməhuva o Iesu mautorgəhu kəm in motəni=pən kəm in məmə otol-to nəmtətian asoli kəti pəh kotəhrun məmə in təmsipən pəhriən o Uhgīn, uə kəpə.

¹² Kəni Iesu nīkin təməpəou, kəni təmeəhagəhli o lah kəni məni məmə, “?Kərmə təhro nətəmimi mīn u rəueiu mīne kotəni məmə okotafu-to nəmtətian

kəti? Mətəu iətəni pəhriən kəm təmah məmə ko kəsoliən nəmtətien kəti kəm təmah.”

¹³ Kəni məpəh ilah məhuvən e bot məhuvən əpəha e nīkali nəhu nəven=pən.

*Is rəha Farəsi mīn mīne
is rəha Kig Herot Antipas
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Rəhan mīn nətəmimi kəmotalu e nəmkiən pīret təhmen mətəu kəmos əmə kətiah əmə məhuvən e bot.

¹⁵ Kəni Iesu təməuvahag kəm lah məmə, “Onauteh vivi itəmah o is rəha Farəsi mīn mīne is rəha Herot Antipas.”

¹⁶ Kəni kəmotəni=pən kəm lah mīn məmə, “Tətəni lanəha mətəu-inu kəməsotəmkiən pīret.”

¹⁷ Kəni mətəu Iesu tīnəhrun rəhalah nətəligiən kəni məni məmə, “?Təhro nəutəni nəghatiən əha məmə nəməsotəmkiən pīret? ?Təhro itəmah nəsoteruh əhanəhiən kəni məsotəhrun əhanəhiən? !Rəhn-kapə təmah tiəkis!

¹⁸ Nəhmtitəmah u ikin. ?Təhro nəsotehiən nati? Kəni nīpəgtəlgitəmah u ikin. ?Təhro nəsotətəuiən nati? Iəkəhrun məmə nəmə təhro nīnotalu e natim-nati iətəm kinəhuva rəkis.

¹⁹ ?Nian iəmos pīret mīn əha faif məfən kəm nətəmimi əha faif-tausin kotun, kəni uərisig nəmotaipi nīpispisin e kətim asoli kuvəh?” Mətəu kotəni məmə, “Tueləf.”

²⁰ Kəni təmətapuəh mīn o lah məmə, “? Kəni nian iəmos pīret əha səpīn məmə iəkəfən kəm nətəmimi mīn əpəha fo-tausin kotun, kəni uərisig

nəməhuveipei=pən nɪpɪspɪsɪn e kətɪm asoli kuvəh?" Mətəu kotəni məmə, "səpɪn."

21 Kəni təmətapuəh o lah məmə, "?Mətəu itəmah nəkotəruru əhanəh iəu?"

*Iesu təmɔl vivi
iətəmi kəti nəhmtɪn tərəh*

22 Kəni kəməhuvəri əpəha ikɪn kəti kətəni məmə Petsaitə, kəni nətəmimi ikɪn kəmotit suah kəti nəhmtɪn tərəh məhuva kəni məutəkeikei o Iesu məmə otələhu=pən nəhlmɪn lan.

23 Kəni Iesu təmos nəhlmɪ suah u mian isəu nəuvetɪn o lahuənu kəni magəh nəhmtɪ suah u* kəni mələhu=pən nəhlmɪ mil lan, kəni mətəpuəh ohni məmə, "?Nɪnəhrun neruhiən nati uə kəpə?"

24 Mətəu suah u təməsəl pəri kəni məni məmə, "Iətəfə nətəmimi mətəu kotəhmen əmə e nɪgi mɪn mətəu in əmə u kəutaliuək."

25 Kəni Iesu təmatɪg mələhu=pən mɪn nəhlmɪn mil e nəhmtɪ suah u, kəni nəhmtɪn tɪnəhrun neruh vivian natimnati mɪnəpəh nəuau-əuauian.

26 Kəni Iesu təmahlɪ=pən məmə otatuvən iman ikɪn mətəu təmənɪəhu məmə otəsuvən-pənɪən əha lahuənu əha ikɪn.

*Pitə təmənɪ pətɪgəm məmə Iesu in Məsaiə əpələ
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)*

27 Kəni Iesu mɪne rəhan mɪn nətəmimi kəmoɦiet motəsəu pahav məhuvən e lahuənu mɪn u iuəkɪr o nati əpəha Sisəriə Filipai. Nian kəməutəhuvən e suaru kəni tətəpuəh o lah məmə, "?Otəni-to məmə nətəmimi kotəni iəu məmə iəu pəh?"

28 Mətəu rəhan mɪn nətəmimi kotəni məmə, "Nətəmimi nəuvein kotəni məmə ik Jon Bəptais.

* **8:23** Afɪn-to e futnot e Mak 7:33.

Nəuvein kotəni məmə ik Elaijə. Nəuvein mɪn kotəni məmə ik iəni kəti rəha Uhgɪn aupən.”

²⁹ Kəni təmətəpuəh o lah məmə, “?Mətəu itəmah nəkotəni məmə iəu pəh?” Kəni Pitə təni məmə, “!IK u Məsaiə† əpələ!”

³⁰ Kəni Iesu təməniəhu əskasik ilah məmə, okəsotəni pətigəmian in kəm iətəmi kəti.

*Iesu təməghati
e rəhan nımisiən*

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Kəni təmatəgətun ilah kəni mətəni məmə, “İəu Nətə iətəmimi oiəpanətəu nahməian o natimnati tepət. Nətəmi asoli rəha nətəm Isrel, mine pris asoli mɪn, mine nəgətun mɪn rəha Lou okotəməki lak, kəni motohamu iəu, mətəu oiəkəs nian kisil ko, kəni məpanəmiəgəh mɪn.”

³² Təməni-vivi pau kəm lah, mətəu Pitə təmit Iesu mian əpəha e nıkalı suaru kəni mətəniəhu əskasik məmə otəsəghatiən lanəha.

³³ Kəni mətəu Iesu təməsəl=pən meruh rəhan mɪn nətəmimi, kəni məni=pən kəm Pitə məmə, “! Ik iərmis Setən asoli, ağım muvən isəu ohniəu! Rəham nətəligiən səniəmə rəha Uhgɪn, mətəu rəha iətəmimi əmə.”

*Naulisiən e nəni pətigəmian Iesu kəm nətəmimi
(Mat 16:24-28; Luk 9:22-27)*

³⁴ Kəni Iesu təmauɪn rəfn e nətəmimi, mine rəhan mɪn nətəmimi, məmə okəhuva ohni, kəni məni məmə, “Nəmə iətəmi kəti təni məmə otuərisig

8:28 Mak 6:15 † **8:29** Afın-to e tiksınəri o nəghatiən u “Məsaiə.”

8:29 Jon 6:68-69 **8:30** Mak 9:9

lak, otækeikei malu aru lan, kæni mælæs ræhan nigi kæmæluau muærisig lak.‡

³⁵ Iætæmimi iætæm tolkeikei mæmæ otosmiægæh ræhan næmiægæhiæn e næhue niftæni u, kæni otæmkaræpæn e ræhan næmiægæhiæn itulîn. Mætæu iætæmi otimis ohniæu mine Nanusiæn Tæuvir ræhak, in otos næmiægæhiæn itulîn.

³⁶ ? Næmæ iætæmimi kæti tatos ræfin natimnati e næhue niftæni, mætæu uærisig lan otimis kæni tæsosien næmiægæhiæn itulîn, in tæmol win e nati tæuvir kæti, uæ kæpæ? Kæpæ.

³⁷ Ko iætæmi tæsfæniæn nati kæti kæm Uhgîn mæmæ Uhgîn otæfæn næmiægæhiæn itulîn kæm in.

³⁸ “Næmæ nætæmimi kæutaulis e næni pætigæmiæn iæu mine ræhak næghatiæn kæm nætæmi kæstæfakiæn mautil tæfagæ tærah, kæni o nian iæu Næti Iætæmimi oiækuva lan, iæu min oiækaulis e næni pætigæmiæn mæmæ ilah u ræhak min nætæmimi. O nian æha iækuva itimah nagelo asim min e noraipiæn æhagæhag asoli ræha ræhak tatæ.”

9

¹ Kæni Iesu tæmæni mæmæ, “Iætæni pæhriæn kæm tæmah mæmæ, itæmah næuvein u næutæhtul u ikînu ræueiu, ko kæsohmisiæn motætæuarus koteruh Narmænigiæn Ræha Uhgîn otuva e næsanæniæn asoli.”

Nipæti Iesu tæmuva mol pisin
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

‡ **8:34** Nian næmæ okætu-pæri iætæmimi kæti e nigi kæmæluau, in otækeikei mælæs ræhan nigi kæmæluau muvæn ikîn okætu-pæri ikîn.

8:34 Mat 10:38-39; Luk 14:27 **8:38** Mat 10:33 **9:1** Mak 13:30

² Kæni nian sikis kinæhuva minæhuvæn rækis, kæni Iesu tit Pitæ, Jemis, mine Jon, kæni ilahal þisín æmæ kiluærisig lan mæhuvæn æpæha e nitæuæt æfæmæh kæti, kæni ilah þisín æmæ æha ikin. Kæni kæmlafu nipæti Iesu tæmæuhlin muva mol þisín.

³ Ræhan napæn tæmuva mæruæn mætoraip-oraip, ko iætæmi kæti tæseikuasiæn e napæn kæti tæruæn lanæha.

⁴ Kæni suah milahal æha kæmlafu Elaijæ mine Mosis kæmiaiet pætigæm=pa mæhlæghati ilahal Iesu.

⁵ Kæni Pitæ tæmæni=pæn kæm Iesu mæmæ, “Iægætun, tæuvir mæmæ iækluva u ikin u. Pæh mihlol nimauvluvl kisil, ræham kæti, ræha Mosis kæti, kæni ræha Elaijæ kæti.”

⁶ Pitæ tinætæghati æpnarþin æmæ mætæu-inu kinlægin þik mæhlæræmrumin.

⁷ Kæni næpuæ tæmuva mæuveg ilah, kæni kæmotætæu næuia iætæmi kæti tæmsipæn æpæha e næpuæ mæmæ, “Inu nætik keikei u iækolkeikei þik. Onæklætælig lan.”

⁸ Kæni ræueiu agin min, kæmleirair, mætæu kæsleruhian min suah mil, mætæu kæmleiruh æmæ Iesu tætæhtul ilahal min.

⁹ Nian kæmæuteiuaiu e nitæuæt mæhuvæn æpæha læhtæni, kæni Iesu tæmæniæhu æskasik ilahal mæmæ, “Natimnati min u næmleh æpæha ilis e nitæuæt, onæslæniæn kæm iætæmi kæti milætæuarus=pæn iæu Næti Iætæmimi oiækæmiægæh min e nimisiæn.”

¹⁰ Kæni ilahal kæmlisiai næghatiæn ræha Iesu, mætæu kæmæhlæni æmæ kæm lahal min mæmæ, “Næghatiæn æha tæmæni mæmæ otæmiægæh min e nimisiæn, kæruru mæmæ nipætin tæni mæmæ nak.”

11 Kəni kəmlətapuəh o Iesu məmə, “? Təhro iəgətun mın rəha Lou kotəni məmə Elaijə otəkeikei maupən muva?”

12 Kəni Iesu təməni=pən kəm lahal məmə, “Nipəhriənən, Elaijə otaupən muva məmə otol vivi natimnati rəfin. ? Mətəu təhro Nauəuə Rəha Uhgın təməni məmə iəu Nəti İtəmimi oiəpanətəu nahməiən o natimnati tepət, kəni nətəmimi okoteruh iəu motəuhlin nəmtahlah ohniəu motəpəh iəu?*

13 Mətəu iətəni pəhriən kəm təmahal məmə Elaijə tinuva rəkis, kəni kəmol nati tərəh lan təhmen e Nauəuə Rəha Uhgın təməni məmə okəpanol lanəha.”

*Iesu təməhgi pətigəm
narmın tərəh e suakəku kəti
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

14 Nian kəmohtəlig=pa mın, moteruh nətəmimi nəuvein mın rəha Iesu, mətəu nımənin nətəmimi kəmohtəlau e lah, kəni iəgətun nəuvein rəha Lou mine nətəmimi mın rəha Iesu kautorgəhu.

15 Nian nətəmimi kəmoteruh Iesu, narmilah təmiuvig pik ohni, kəni motaiu məhuva məmə okotəghati kəm in.

16 Kəni Iesu təmətapuəh o lah məmə, “?Nakəha nautorgəhu ohni itəmah nətəmimi mın əpəha?”

9:11 Mal 3:1 * **9:12** Nətəm İsrəl rəhalah nətəligiən məmə nəmə Məsaiə tuva, in otepət e nətəm Rom mine marmənig e nətəmimi. Mətəu ilah kəsotətəligiən lanu e Məsaiə məmə otimis o lah, kəni mosmiəgəh ilah o nos rəkisiən nalpiniən o təfagə tərəh, kəni məfən nəmiəgəhiən itulin, kəni kotal win e nımisiən. **9:12** Sam 22:1-18; Aes 53:3; Mal 4:5-6 **9:13** Mat 11:14

17 Mætəu nətəmimi mɪn u kəti təni məmə, “Iəgətun, iəu iəmit nətik muva ohnik məmə onəkol vivi, mætəu-inu narmɪn tərəh kəti tətətig lan kəni mol təruru nəghatiən.

18 Kəni nian narmɪn tərəh əpə taskəlɪm in, kəni moh mələs iahu morin e nɪməulul, kəni nəhun nəuan ruən tətiet, təhmen e nəuauɪ nɪtəhi, kəni matigət-ərain nəhluvɪn, nɪpətɪn tatikimkɪm. Kəni iəmətapuəh o rəham nətəmimi məmə okotəhgi pətigəm narmɪn tərəh u lan, mætəu kotəruru nəhgi pətigəmiən.”

19 Mætəu Iesu təni məmə, “Kəsi, itəmah u nətəmimi rəueiu mine nəsotəhatətəiən lak. Kərmə oiəkətig kitah min itəmah mətəuarus=pən nian nak nəmanotəhatətə lak. Kəni kərmə onəhgin iəpanəmeig e təmah. !Otit suakəku ko məhuva kəm iəu!”

20 Kəni kəmotələs məhuvən o Iesu. Kəni narmɪn tərəh əpəha təmafə Iesu kəni tol suakəku u tauit nɪpətɪn tərəmrumɪn pɪk, kəni məmei morin əpə ləhtəni e nɪməulul məsəuəsəu mətan, kəni nəunəhuan tiet təhmen e sɔp.

21 Kəni Iesu təmətapuəh o rəhan tatə məmə, “Təmol lanəha mɪnos nu kuvəh?”

Mætəu rəhan tatə təni məmə, “Təmətuəuin e nian təmatəkəku mətəuarus=pa əha rəueiu.

22 Kəni nian tɛpət narmɪn tərəh kəha tatoh mətləfən əpəha e nɪgəm mine nəhu məmə otəhamu. Nəmə nəkəhrun nolɪən, pəh nəkasəkəhruin itɪmlau masiru e tɪmlau.”

23 Mætəu Iesu təni məmə, “Nak əha, nəghatiən u məmə, ‘Nəmə nəkəhrun nolɪən’? Uhgɪn təhrun

noliæn natimnati ræfin kəm iætəmimi iætəm tətəhatətə lan.”

²⁴ Kəni ræueiu agin, tatə rəha suakəku u təmagət əfəməh məmə, “Iəkəhatətə lam, mətəu in əmə u rəhak nəhatətəiæn təkəku əmə. !Asiru lak məmə rəhak nəhatətəiæn otəri mepət!”

²⁵ Kəni nian Iesu təmeruh məmə nətəmimi nəuvein min kinəutaiu minəutuva iuəkir ohni məmə okotafu-to, kəni təni=pən əskasik uəhai əmə kəm narmin tərah əpəha məmə, “Ik narmin tərah iætəm natol nimatəlgitəmi tətalu, kəni mol iətəmi təruru nəghatiæn. !Iəkəni=pinə əhruahru u ræueiu məmə onəkiet e suakəku u, kəni məsuva minian muvən lan!”

²⁶ Kəni narmin tərah əha təmagət əfəməh mol suakəku əpəha tauit mərəmrumin min u iuəkir agin timis, kəni miet lan. Ko nakafu məmə tinimis rəkis, kəni nətəmimi tepət kotəni məmə tinimis.

²⁷ Mətəu Iesu təmeapən maskəlim nəhlmin miuvi-pəri, kəni təhtul.

²⁸ Iesu təmuvən imə, kəni ilah pişin əmə rəhan min nətəmimi kəutəharəg, kəni kotətapuəh ohni məmə, “?Kərmə təhro iəkotəruru nəhgi pətigəmiæn narmin tərah əpəha?”

²⁹ Mətəu Iesu təni məmə, “Nəfakiæn əmə təhrun nəhgi pətigəmiæn narmin tərah min əha lanəha.”

Iesu təmāni pətigəm min rəhan nimisiæn

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Kəni Iesu mine rəhan nətəmimi kəmoħiet u ikinu kəni məhuvən=pən əpəha e nitəni Kaləli ikin, mətəu Iesu təsolkəikəiæn məmə okəhrun məmə in əha ikin əha.

³¹ Təmöl lanəha mətəu-inu tətəgətun rəhan mīn nətəmimi. Təməni məmə, “Iəu Nəti Iətəmimi, okegəhan=pən lak kəm nətəmimi kotohamu iəu iəkimis. Mətəu oiəkos nian kisil, kəni məpanəmiəgəh mīn.”

³² Kəni mətəu rəhan mīn nətəmimi kəsotəhrun vivian rəhan nəghatiən, kəni nikilah tinətəgin o nətəpuəhiən e nīpəti nəghatiən rəhan.

?Pəh in tepət e lah?

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Kəmohiet=pa əpəha Kapeniəm, kəni mīnautəhuvən imə kəti. Kəni Iesu tətəpuəh o lah məmə, “?Nak əha nəməutəni e suaru?”

³⁴ Mətəu kinotaulis o nuhalpiniən motəpnarīn əmə mətəu-inu, e suaru kəməutəni məmə pəh in tepət e lah.

³⁵ Kəni Iesu təməhtiahu məharəg, kəni mauin e rəhan nətəmimi tuələf məmə okəhuva-to ohni, kəni təni=pən kəm lah məmə, “Iətəmi tolkeikei məmə in otepət e nətəmimi, in otəkeikei meiuaiu e lah kəni muva məmə in ioluək əmə kəti rəhalah.”

³⁶ Kəni mələs suakəku kəti muva mem aupən e lah, kəni maskəlīm məmə,

³⁷ “Kəni iətəmimi iətəm tatos e nīkin agiən suakəku təhmen e inu, kəni tatol e nərgək, kəni təhmen əmə məmə tatos iəu e nīkin agiən. Kəni iətəmimi iətəm tatos iəu e nīkin agiən, kəni təhmen əmə məmə tatos iətəmi u iətəm təmahli=pa iəu.”

9:31 Mak 8:31; 10:32-34 **9:32** Luk 9:45 **9:35** Mat 20:25-27;
Mak 10:43-44; Luk 22:24-26 **9:37** Mat 10:40

*Suah kəti təmol nati apɪspɪs
e nərgɪ Iesu*

(Luk 9:49-50)

³⁸ Kəni Jon təməni=pən kəm Iesu məmə, “Iəgətun iəmotafu suah kəti tətəhgi pətīgəm narmɪn tərəh mɪn e nərgəm, kəni iəmotəniəhu mətəu-inu səniəmə kitah kəti.”

³⁹ Mətəu Iesu təni məmə, “Sotəniəhuiən, mətəu-inu nətəmimi rəfin nətəm kautol nati apɪspɪs mɪn e nərgək, ko kəsotəni uəhaiən nəghatɪən tərəh lak.

⁴⁰ Iətəmimi iətəm səniəmə rəhatah tɪkɪmɪr, in tolkeikei itah.

⁴¹ Iətəni pəhriən kəm təmah məmə, nəmə iətəm tətəsiru e təmah, mətəu-inu rəhak u itəmah, kəni Uhgɪn otətəou in o rəhan nolɪən təuvɪr u, nati əpnəpɪn rəhan nasɪruɪən in nati əkəku əmə təhmen e nəhu tətəfinə kəm təmah məmə nəkotəmnɪm.”

*Nati tol iətəmimi tətəmei
e rəhan nəmiəgəhiən*

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Kəni Iesu təmətəkeikei mətəni məmə, “Kəlkələh mɪn u kəutəhatətə lak, nəmə iətəmi kəti tol kəti təmei e rəhan nəmiəgəhiən uə rəhan nəhatətəiən, kəni iətəmi əha, Uhgɪn otol nalpɪniən asoli kəm in. Kəni nalpɪniən əha otəskasik tapirəkis nəmə kətu=pən kəpiel kəti e nentəuin, kəni kahtuivət lan əpəha ləuantəhi lokamnɪm məmə otamnɪm.

⁴³⁻⁴⁴ “Kəni nəmə nəhlməm tol ik natol təfagə, kəni təuvɪr məmə nəkətəhtuv rəkis mərəki lan.† Nəmə

9:40 Mat 12:30; Luk 11:23 **9:41** Mat 10:42 † **9:43-44**

Inu nəghatɪən əuhlin iətəm tətəgətun məmə Iesu tolkeikei məmə kitah okotəkeikei motol uək əskasik o nəpəhiən rəhatah nolɪən tərəh mɪn. Təhmen məmə kəutəhtuv rəkis nolɪən tərəh. Mətəu in təsolkeikeiən məmə okotərəkin nɪpətɪtah.

nəhlməm kətiəh əmə mətəu onəkös nəmiəgəhiən itulin, inu təuvir p̄ik mapirəkis agin məmə nəhlməm keiu mətəu okəraki=pən lam e nigəm asoli u naunun tikə.”‡

⁴⁵⁻⁴⁶ Kəni nəmə nəhlkəm kəti tol ik nətəmei e rəham nəmiəgəhiən, nəkətahtuv rəkis. Nəmə nəhlkəm kətiəh əmə mətəu onəkös nəmiəgəhiən itulin, inu təuvir p̄ik mapirəkis agin məmə nəhlkəm keiu mətəu okəraki=pən lam e nigəm asoli. §

⁴⁷ Kəni nəmə nəhmtəm kəti tol ik nətəmei e rəham nəmiəgəhiən, nəkələs rəkis. Nəmə nəhmtəm kətiəh əmə mətəu onəkuvən ikin Uhḡin tətarməniḡ ikin, inu təuvir p̄ik mapirəkis agin məmə nəhmtəm keiu mətəu okəraki=pən lam e nigəm asoli.

⁴⁸ Kəni ikin əha, uhrəl min okotətu e nipəti nətəmimi ikin məsohmisiən, kəni nigəm tatus ilah kəni matuəu əmə kilp̄in ko kəsohapisiən nian kəti.

⁴⁹ “Uhḡin tətəarəgrəḡ=pən nigəm e nətəmimi təhmen əmə e sol kətəarəgrəḡ=pən e nauəniən.

⁵⁰ “?Sol təuvir, mətəu nəmə otisiu, kəni kəruru məmə okəfən min nak pəh tətəhiən? Onəkotəkeikei motos sol u təhmen e nolkeikeiən e rəhatəmah nəmiəgəhiən, kəni motatig e nəməlinuiən nian rəfin.”

10

?Təuvir məmə nipətan mine nəman okotəpəh ilah

‡ **9:43-44** E kopi əuas min nəuvein rəhan Niutestimin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, katilp̄in nəghatiən kəti min e fes 44 iətəm təhmen=pən əmə e fes 48. **9:43-44** Mat 5:30 § **9:45-46** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, katilp̄in nəghatiən kəti min e fes 46 iətəm təhmen=pən əmə e fes 48. **9:47** Mat 5:29 **9:48** Aes 66:24 **9:50** Mat 5:13; Luk 14:34

*min,
uə kəpə?*

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Kəni Iesu tāmiet ikin əha kəni muvən miet=pən əpəha e nitəni əpəha Jutiə e nəven nitəni=pən e nəhu Jotən. Kəni nımənin nətəmimi kəmotuhapumın=pən min ilah min ohni, kəni tətəgətun ilah məmə inu tətəgətun ilah mine nian min.

² Kəni Farəsi nəuvein kəməhuva moteiuə əmə motatapuəh ohni məmə, “?Təhro? ?Rəhatah Lou tətəgəhan məmə iərman təhrun nəpəhiən rəhan pətan mol difos lan, uə kəpə?”

³ Mətəu Iesu təmətapuəh o lah məmə, “?Lou nak u Mosis təmələhu aupən kəm təmah?”

⁴ Kəni mətəu kotəni məmə, “Mosis təmegəhan lan məmə nəmə iərman tətəpəh rəhan pətan, kəni təkeikei mətei nauəuə kəti məfən kəm rəhan pətan məmə in tinəpəh minol difos lan, kəni ko mənahli pətigəm.”

⁵ Mətəu Iesu təni məmə, “Mosis təmətei lou ko mətəu-inu rəhn-kapə təmah tiəkis pik.

⁶ Mətəu e nətuəuinian, Uhgın təmol natimnati, kəni mol iərman mine pətan.

⁷ O nati əha in əha, iərman otəpanəpəh rəhan tatə mine məmə, kəni mətəuatig ilau rəhan pətan.

⁸ Kəni ilau okiəuva nıpətılau kətiəh. Kəni rəueiu, ilau səniəmə keiu, mətəu kətiəh əmə.

⁹ Uhgın tinilpin ilau kiniəuva minuol kətiəh, kəni o nati əha, pəh iətəmimi kəti ko təsətahtuviən rəhalau natigian.”

¹⁰ Kəni Iesu mine rəhan nətəmimi kəməhuvən əpəha imə, kəni rəhan mīn nətəmimi kotətapuəh ohni o nati u.

¹¹ Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Iətəmi tatol tifos mətəpəh rəhan pətan kəni matit mīn in pişin kəti, in tatol təfagə tərāh e rəhan əhruahru pətan.

¹² Kəni təhmen mīn əmə, nəmə pətan kəti tətəpəh rəhan iərman kəni matitəu=pən in pişin kəti, in mīn tatol təfagə tərāh e rəhan əhruahru iərman.”

*Iesu təməfaki o kəlkələh mīn
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ Kəni nətəmimi nəuvein kəmotəmki kəlkələh mīn məhuva o Iesu məmə otələhu=pən nəhlmin e lah məfən nəuviriən rəha Uhgīn kəm lah. Mətəu rəhan mīn nətəmimi kəmautəniəhu ilah.

¹⁴ Mətəu nian Iesu təmeruh, kəni niəməha tol, mətəhi ilah məmə, “Pəh kəlkələh mīn okəhuva ohniəu. Sotəniəhuiən kəlkələh mīn u, mətəu-inu nətəmimi mīn u nikilah təhmen əmə e niki kəlkələh mīn, ilah u Uhgīn tətərməniğ e lah.

¹⁵ İatəni pəhriən kəm təmah məmə, nəmə iətəmi kəti təsolkeikeiən məmə oteiuaiu məhmen e kəlkələh mīn u kəti mupəh Uhgīn tərməniğ lan, ko in təsatig əhgəliən Nərməniğiən Rəha Uhgīn.”

¹⁶ Kəni mos kəlkələh mīn e nəhlmin, kəni mələhu=pən nəhlmin e lah məmə, “Pəh Uhgīn otəfinə rəhan nəuviriən kəm təmah.”

*Suah kəti rəhan nautə tēpət
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)*

¹⁷ Nian Iesu tənətəliuək matuvən, kəni suah kəti təmai u muva mişin=pən nəulīn ohni məmə,

“Iægætun tæuvîr, oiækækeikei mol nak u mæmæ iækos næmiægähien itulin?”

¹⁸ Mætæu Iesu tæni mæmæ, “?Tæhro nætæni mæmæ iæu iætæmi tæuvîr? Uhgîn pîsîn æmæ u in tæuvîr, iætæmi kæti mîn tikæ mæmæ in tæuvîr.

¹⁹ Ik nînæhrun rækis lou mîn ræha Mosis mæmæ onæsohamuiæn iætæmi, mæsaklähien, mæseiüæien, mæsaklähien e pætan, onækækeikei misiai ræham tatæ mine mamæ.”

²⁰ Mætæu suah u tæni mæmæ, “Iægætun, lou mîn u, iatol ræfin ilah nian iæmatækæku mætæuarus=pa u ræueiu mine.”

²¹ Kæni Iesu tæmæsal=pæn æhruahru meh suah u molkeikei pik, kæni mæni mæmæ, “Nati kæti mîn æmæ æha ikîn onækol. Uvæn mol nætæmimi kotos næhmti ræham nautæ ræfin agin, kæni mæfæn mæni lan kæm nanrah mîn, kæni ik onækos næuvîriæn tepæt æpæha e negæu e neai. Kæni muva, muærisig lak, mol mæmæ ræhak iætæmimi.”

²² Kæni nian suah u tæmætæu næghatien u, kæni næhmtin tæmæpæou, kæni nîkin tæmæpæou pik ohni, matuvæn mætæu-inu ræhan nautæ tepæt.

*Tiækis o iætæmi ræhan
nautæ tepæt mæmæ otuvæn
ima Uhgîn*

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

²³ Kæni Iesu tæmæsal=pæn meruh nætæmi mîn æha ikîn, kæni mæni=pæn kæm ræhan mîn nætæmimi mæmæ, “!Næman! Tiækis pæhriæn o nætæm ræhalah nautæ tepæt mæmæ okæhuvæn motatig ahgæl e Narmænigian Ræha Uhgîn.”

24 Kəni rəhan mın nətəmimi kəmotauit pik o nəghatien rəhan, mətəu Iesu təməni mın məmə, “Nənətik mın, tiəkis pəhriən məmə iətəmi kəti otuvən matig ahgəl e Narmənigiən Rəha Uhgın.

25 Tiəkis o kaməl* asoli məmə otuvən=pən e nıpəg nitil, mətəu tiəkis pik agin o iətəm rəhan nautə tepət məmə otuvən matig ahgəl e Narmənigiən Rəha Uhgın.”

26 Kəni rəhan mın nətəmimi kəmotauit pik ohni motəni məmə, “? Ei, mətəu pəh təhrun nosiən nəmiəgəhiən itulin?”†

27 Kəni Iesu təməsəl=pən meruh ilah, kəni məni məmə, “Nak u, ko iətəmimi təsoliən. Mətəu Uhgın, in təhrun nolien natimnati rəfin.”

28 Mətəu Pitə təni məmə, “Itimah iəmotəpəh rəfin rəhatimah natimnati məmə oiəkohuərisig lam.”

29 Mətəu Iesu təni məmə, “Iətəni pəhriən, iətəmimi iətəm otəpəh rəhan nimə, uə pian mın, uə kakə mın, uə mamə, uə tata, uə kəlkələh mın, uə rəhan niftəni ohniəu mine Nanusiən Təuvir,

30 e nəmiəgəhiən rəha nəhue niftəni u, in otos nitailah uan-hanrit, inu nimə mın, mine pian mın, mine kakə mın, mine mamə mın, mine kəlkələh mın, mine niftəni mın — kəni in otos mın nərahien mın iətəm nətəmimi okotol kəm in. Kəni e nəmiəgəhiən vi iətəm otəpanuva, in otos nəmiəgəhiən itulin.

* **10:25** Kaməl in nati miəgəh kəti iətəm in iahgin tapirəkis hos mine kau. Afin-to e tiksınəri. † **10:26** Narmilah təmiuvig pik, mətəu-inu nikilah təhti məmə ilah u nətəm rəhalah nautə tepət, konu Uhgın tolkeikei pik agin ilah, mətəu-inu in tətəsiru e lah e nautə rəhalah.

³¹ Mətəu nətəmimi tepət u kautaupən u rəueiu, okəpanəhuərisig, kəni nətəmi u kautəhuərisig u rəueiu okəpanotaupən.”

Iesu təmāni mīn məmā otəpanimīs
(*Mat 20:17-19; Luk 18:31-34*)

³² Kəni Iesu mīne kəmotaliuək e suaru mətəri=pən əpəha Jerusiləm, kəni Iesu təmətaupən e rəhan mīn nətəmimi, əmeiko narmiləh təmiuvig pīk ohni, kəni nətəmi kəmutəhuərisig e lah kəmotəgin. Kəni Iesu tit rəkis rəhan mīn nətəmi tueləf məhuvən, kəni mətəni=pən nati nak iətəm okəpanol lan,

³³ məni məmā, “Otətəlig vivi-to lak. Rəueiu kīnautəri mīnautəhuvən əpəha Jerusiləm, kəni okegəhan=pən lak iəu Nəti Iətəmimi e nəhlmi pris asoli mīn mīne nəgətun mīn rəha Lou. Kəni okotəni məmā oiəkimīs, kəni okotəhlman=pən lak e nəhlmi Nanihluə mīn.

³⁴ Kəni okotəuvsan lak, kəni motagəh iəu, motalis iəu, kəni motohamu iəu. Mətəu e nian tatol kisil lan u, iəpanəmiəgəh mīn.”

Jemīs mīne Jon kəmuətapuəh məmā Iesu otol nati kəti kəm lau
(*Mat 20:20-23*)

³⁵ Kəni Jemīs mīne Jon, nəti Səpəti mil, kəmiəuva o Iesu, kəni muəni=pən ohni məmā, “Iəgətun, iəkuolkeikei nati kəti məmā onəkol kəm tīmlau.”

³⁶ Kəni Iesu təni məmā, “? Nəkuolkeikei nak məmā iəkol kəm təlau?”

³⁷ Mətəu kuəmā, “O nian nəkuva məmā onəkarmənig e nəhagəhagiən rəha nəsanəniən

rəham, kəni iəkuolkeikei məmə onəkegəhan e tımlau kəti təharəg e nəhlməm maru kəni kəti təharəg e nəhlməm məuil, ikin mil ko ima nəsanəniən mine nisaiəni ikin.”

³⁸ Kəni Iesu təməni=pən kəm lau məmə, “Itəlau nəkuəruru nati nətuəni. ?Təhro? ?Itəlau, nikitəlau təhti məmə nəkuəhmen o nəmnimiən e kap rəha nahməiən iəu oiəkəmnim lan? ?Kəni muəhmen min məmə okol bəptais e təlau e nahməiən məmə inu okol lak?”

³⁹ Kəni kuəmə, “! Əuəh, iəkuəhmen lan!” Mətəu Iesu təni məmə, “Pəhriən, onəkuəkeikei nəmnimiən e kap iəu iəkəmnim lan. Kəni okol bəptais e təlau e bəptais iətəm okol bəptais lak lan.

⁴⁰ Mətəu o nəharəgiən e nəhlmək maru mine məuil, səniəmə rəhak məmə iəkəni. Ikin mil əha, ilau rəha nətəmini u iətəm Uhgın təmol əpenə-penə o lah.”

*Iətəmi iətəm otepət
e nətəmini
(Mat 20:24-28)*

⁴¹ Uərisig lan, rəhan nətəmi ten kəmotətəu nəghatiən u, kəni niəməha təmol ilah o Jemis mine Jon.

⁴² Kəni Iesu təmauin e rəhan min nətəmini kəhuva, kəni təni=pən kəm lah məmə, “Itəmah nəkotəhrun məmə nətəmini min u kotəni məmə okotepət e Nanihluə min, kautəfəri aru ilah, kəni nətəmi asoli rəhalah kautol nalkutiən asoli kəm rəhalah min nətəmini.

⁴³ “Mətəu itəmah onəsotoliən lanəha. Nəmə itəmah kəti tolkeikei məmə in otepət e təmah,

in otəkeikei muva məmə in ioluək əmə kəti rəhatəmäh.

⁴⁴ Kəni nəmə itəmäh kəti tolkeikei məmə in otit itəmäh, kəni in otəkeikei muva məmə in iol əhruin kəti rəhatəmäh.

⁴⁵ Kəni iəu mın, Nəti İətəmimi, iəməsuvaian məmə nətəmimi okotol uək kəm iəu, mətəu iəmuva məmə iəkol uək kəm nətəmimi kəni məfən rəhak nəmiəgəhian məmə iəkıtis ilah e rəhalah noliən tərəh mın.”

*Iesu təmol vivi nəhmti Patimiəs
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Kəni Iesu mine rəhan mın nətəmimi, kəməhuva əpəha Jeriko. Kəni nian kinohiet mautəhuvən, kəni nətəmimi tepət kəməhuərisig e lah. Kəni suah kəti nəhmtin tərəh, tətəharəg e nıkali suaru, nərgin u Patimiəs nəti Timiəs. Nian rəfin tətəsiə e məni o nətəmimi.

⁴⁷ Nian təmətəu məmə Iesu iətəm Nasərit tətaliuək e suaru mətuva, kəni təmagət əfəmäh məmə, “!Əui, Iesu Mipi Tefit, asəkəhruin iəu masiru lak!”

⁴⁸ Kəni nətəmimi nəuvein kotearəg lan motəni məmə, “!Ei, sagətian!” motəni pau mətəu in təməha magət əfəmäh pik mın məmə, “!Mipi Tefit, asəkəhruin iəu masiru lak!”

⁴⁹ Kəni Iesu təhtul kəni məni məmə, “Otauin-pən-to e suah u məmə tuva.” Kəni motəni-pən kəm in məmə, “Ei, agian, məhtul, mətəu-inu Iesu tətəuin lam.”

⁵⁰ Kəni suah u təməraki e rəhan kot, miuvig-pəri məhtul muvən o Iesu.

⁵¹ Kəni Iesu tətəpuəh ohni məmə, “?Nəkolkeikei nak?” Mətəu təni məmə, “Iəgətun, iəkolkeikei məmə nəkol vivi nəhmtək pəh iəkeh nati.”

⁵² Kəni Iesu təni məmə, “Atuvən. Rəham nəhatətəiən tinol vivi ik.” Kəni rəueiu agin min nəhmtin təməuvir, tinateh nati. Kəni minatitəu=pən Iesu məutan.

11

*Iesu təmasuə e togki
mətuvən Jerusiləm*

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Kəməhuvən iuəkir o Jerusiləm, iuəkir o lahuənu mil u Petfas mine Petəni, mautəhuvən əpəha e Nitəuət Rəha Nigi U Olif, kəni Iesu təmahli=pən rəhan keiu iətəmimi mil kuaupən.

² Təməni=pən nəghatiən u kəm lau məmə, “Onəkian əpəha e lahuənu əha kətəsəl=pən ikin. O nian nəkian əha ikin, kəni ko mueruh min nəti togki kəti kəsasuə əhanəhiən lan kəməhrain. Kəni nəkiatis muasig miəuva.

³ Kəni nəmə iətəmi kəti tətəni məmə, ‘?Onəkuəhro e nəti togki?’ kəni nəkuəmə, ‘Iərməniğ tolkeikei, kəni otəpanahli=pa min tuva uəhai əmə.’ ”

⁴ Ilau kəmian kəni mueruh nəti togki u kəməhrain e nikali suaru əpah iuəkir o namtiəluə e nimə, kəni kiatis.

⁵ Mətəu nətəmimi nəuvein kəməutəhtul əha ikin kəni motəpuəh o lau məmə, “!Ei! !Nətiatis nəti togki u o nak?”

⁶ Kəni kəmuəni=pən nəghatiən rəha Iesu kəm lah, kəni kəmotegəhan=pən e nəti togki kəm lau.

7 Kəni kəmuasıg togki mian o Iesu, kəni muəpeg rəhalau kot muəhtərain nəhue togki u lan, kəni Iesu təmasuə lan.* 8 Kəni nətəmimi tēpət kəmotepin rəhalah kot əpəh e suaru, kəni nəuvein kəmotaiu məhuvən əpəha e nīkinati motətēi nīmənati motəmki məhuva motepin əpəh e suaru.†

9 Nətəm kəutaupən mine nətəm kautəhuərisig kəmotagət əfəməh məmə,
 “!Hosanə,‡ əni-vivi Uhgīn!
 !Iərmənig Uhgīn tətətig ilau iətəmimi u iətəm tətuvə
 e nərgīn!

10 !Pəh Uhgīn otəfən rəhan nəuviriən kəm suah u tətuvə məmə iərmənig təhmen e Tefit u tipitimah aupən!

!Hosanə o Uhgīn əpəha ilis e negəu e neai!”

11 Kəni Iesu təmuvən əpəha Jerusiləm e Nīmə Rəha Uhgīn meruh rəfin natimnati mitalau. Mətəu mitigar tinaləlin rəkis, kəni tiet ilah rəhan min tueləf nətəmimi mautəhuvən min Petəni.

*Nīgi kəti fik iətəm nəuan tikə
 (Mat 21:18-19)*

12 Kəni kəməni pa lauig lan, kohiet min Petəni minautəhuvən Jerusiləm, kəni nəumis tīnus Iesu.

* **11:7** Togki in nati miəgəh kəti təhmen e əhos əkəku. Iətəmi rəha nəluəginiən otasuə e əhos kəti, mətəu iətəmi rəhan nətəligiən ləhtəni otasuə e togki. Nian Iesu təmasuə e togki, tətəgətun məmə in tətuvə e nəməlinuiən təhmen e Kig iətəm rəhan nətəligiən ləhtəni. Sek 9:9 tətəni məmə nian Məsaiə otuvə Jerusiləm, in otasuə e nəti togki kəti. † **11:8** Kəmotol lanəha tətəgətun=pən məmə kəutəfən nisiəian. ‡ **11:9** Aupən nīpəti nəghatiən u “Hosanə” təni məmə, “osmiəgəh.” Kəni mətəu uərisig lanko, nīpətīn tīnuva min, “əni-vivi.”

11:9 Sam 118:25-26

13 Kəni təsal=pən e niği kəti fik tətəhtul əpəha isəu nəuветin nimalin tepət. Tuvən məmə otəhli nəuan kəti, mətəu nəuan tikə, nimalin əmə, mətəu-inu səniəmə nian rəha niği fik tətəuə lan.

14 Kəni İesu təməni=pən kəm niği fik əha məmə, “Pəh nətəmimi kəsotun minian nəuam e nu min rəfin.” Kəni rəhan min nətəmimi kəmotətəu rəhan nəghatiən əha təməni. §

İesu təmahli pətiğəm nətəmimi e Nimə Rəha Uhgın (Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

15 Kəni kəməhuvən mohiet=pən əpəha Jerusiləm, kəni İesu tuvən əpəha imə e Nimə Rəha Uhgın məhgi pətiğəm nətəmimi kautol makit, kəni mahuvihin tepil rəha nətəm kautol senis e məni, mine stul rəha nətəmi kautol səlim e mak min.*

16 Kəni məhtul pəsığ e nətəmimi məmə okəsotəmkian rəhalah natimnati məhuvən əpəha e Nimə ikin Rəha Uhgın.

17 Kəni təməğətun ilah məmə, “Kəmətei=pən e Nauəuə Rəha Uhgın məmə Uhgın təni məmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakiən məmə nətəmimi e nitəni min rəfin okotəfaki=pa ikin kəm iəu.’ Mətəu itəmah nəmotol məmə in ‘nimə rəha iakləh min.’ ”

18 Kəni pris asoli min mine nəğətun min rəha Lou kəmotətəu rəhan nəghatiən. Kəni kinotəgin e İesu mətəu-inu nian nimənin nətəmimi kəmotətəu rəhan nəğətunian, narmilah tiuvig pik ohni. Kəni pris asoli min mine nəğətun min rəha

11:13 Luk 13:6 § **11:14** E Oltestimin mine Niutestimin, niği fik tətəğətun nətəm Isrel. * **11:15** Afin-to e tiksınəri “Nimə Rəha Uhgın” o nəhrunian natimnati nian İesu təmuvən məhgi pətiğəm nətəmimi e Nimə Rəha Uhgın. **11:15** Sek 14:21; Jer 26:1-15; Hos 9:15-16; Mal 3:1-5 **11:17** Aes 56:7 **11:17** Jer 7:11

Lou kīnotātuəuin məutəsal e suaru kəti məmə okotohamu in.

¹⁹ Kəni nian tīnəhnaiuv, Iesu mīne rəhan mīn nətəmimi kohiet Jerusiləm mīnautəhuvən.

Nīgi fik tāmimis mətagətun nəhatətəiən rəha nətəmimi

(Mat 21:20-22)

²⁰ Kəni kəməni lauig lan, kəməhuva mīn e suaru motafu nīgi fik əha tīnaukei rəkis muvən mətəuarus əpəha e nəukətin.

²¹ Kəni Pitə nīkin tīnəhti nəghatīən rəha Iesu e nīgi əha, kəni təni=pən kəm in məmə, “!Iəgətun, afu-to nīgi fik əpələ nəməni rah, kəni tīnaukei rəkis!”

²² Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Otəhatətə əmə e Uhgīn.

²³ Iətəni pəhriən kəm təmah məmə nəmə iətəmi kəti tətəhatətə pəhriən e Uhgīn, kəni otəni=pən kəm nītəuət əpəha məmə, ‘Uvən, miuvig pətīgəm əpəha ləuantəhi məmnīm,’ kəni nəmə təsəniən e nīkin keiu, məhatətə əmə e Uhgīn, kəni nati u otol nīpəhriənīən.

²⁴ Kəni o nati u inu, iəkəni kəm təmah məmə, nəmə nəkotəfaki o nati kəti kəni motəhatətə məmə onəkotos pəhriən, kəni onəpanotos rəfin nati u nəmotəfaki ohni.

²⁵ “! E nian nəkotəhtul məutəfaki, mətəu nīkitəmah nəuvetīn əha ikīn tərəh mətəu-inu iətəmi kəti təmol nati kəti təsəhmenīən e təmah, kəni otalu e rəhan nolīən tərəh məsotalpīniən nītai təfagə tərəh rəhan. Otol lanəha pəh Uhgīn əpəha e

negæu e neai in otalu kæni mafæl rəhatəmah təfagə tərāh mīn.”†

?Pəh təmegəhan e Iesu məmæ otol natimnati mīn əha?

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Kæni Iesu mīne rəhan tueləf nətəmimi kəmohtəlig=pa mīn əpah Jerusiləm. Kæni Iesu taliuək mətān əpəha e Nimə Rəha Uhgīn, kæni pris asoli nəuvein, mīne nəgətun mīn rəha Lou, mīne nətəmi asoli rəha nətəm Isrel kəməhuva ohni.

²⁸ Kæni kəutətapuəh məmæ, “?Əni-to kəm tīmah məmæ pəh təmegəhan lam natol natimnati mīn əha? ?Kæni pəh təmegəhan e nepətīən əha, Uhgīn uə iətəmimi əmə?”

²⁹ Kæni Iesu təməni=pən kəm lah məmæ, “Oiakətapuəh-pīnə-to nəghatīən kəti kəm təmah, kæni nəmə nəkotuhalpīn ko, kæni iəkəni=pīnə məmæ pəh təmegəhan e nepətīən u məmæ iəkol natimnati mīn əha.

³⁰ ?Otəni-to məmæ pəh təməni məmæ Jon otol bəptais e nətəmimi? ?Uhgīn, uə iətəmimi əmə kəti?”

³¹ Kæni əmeiko kīnotəni-əni kəm lah mīn məmæ, “?Ei, okotəni məmæ nak? Nəmæ okotəni məmæ Uhgīn əha rəueiu, kæni otəni mīn məmæ, kæni təhro kəməsotəhatətəiən e Jon.

³² Mətəu, ko kəsotənīən məmæ iətəmimi əmə kəti.” Kəmotəni lanəha mətəu-inu ilah kəmotəgīn

† **11:25** E kopi əuas mīn nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətēi e nəghatīən Kris aupən, nəghatīən pīsīn kəti mīn əha ikin iətəm tatīlpīn nəghatīən u mətəni məmæ, “²⁶ Mətəu nəmə itəmah nəsotaluīən, motaskəlīm iəkis e nikitəmah nolīən tərāh mīn rəha nətəmimi iətəm kautol e təmah, motalpīn, kæni ko rəhatəmah Tate Uhgīn əpəha e negæu e neai otəsaluīən kæni malpīn nolīən tərāh mīn rəhatəmah.” **11:25** Mat 6:14-15

e nətəmimi iətəm k̄inotəni rəkis n̄ipəhriənian e Jon məmə in iəni kəti rəha Uhḡin.

³³ Kəni kəmotəni=pən kəm Iesu məmə, “Itimah iəkotəruru.” Mətəu Iesu təni məmə, “Kəni iəu min, ko iəsəni pətigəmiən kəm təmah məmə pəh təmegəhan e nepətian məmə iəkol natimnati min əha.”

12

Nəghatian əuhlin e nətəmimi kəutasum o nəua krep

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Kəni Iesu təməni nəghatian əuhlin kəti kəm lah məmə, “Suah kəti təmasum e nəua krep, u n̄iləuis katol wain e nəuan. Kəni mol kəlkəl e kəpiel tuvən m̄itələu lan, kəni mol ikin kəti o noliən n̄imei naliuək-aliuəkian e nəua krep məmə nəhuin otaiu kəni kol wain lan. Kəni mol nimə kəti iətəm in ilis məmə iətəmi otəri lan mətəsal vivi o nasumiən o nati miəgəh min m̄ine nətəmimi. Kəni təmegəhan=pən e nasumiən kəm nətəmimi məmə okotasum lan, kəni məuəri nəua krep, nəuветin rəhan, nəuветin rəhalah. Kəni miet muvən e naliuəkian iki p̄is̄in kəti.*†

² “Matuvən, matuvən, kəni nian n̄iləuis u krep təmol nəuan kəni m̄inimarəg, iətəmi asoli təmahli=pən rəhan kəti ioluək məmə in otuvən meh nətəm kautol uək e rəhan nasumiən məmə okotəhli nəua krep, kəni motəuəri motəfən rəha iətəmi asoli nəuvein.

* **12:1** E Oltestimin, nasumiən rəha krep in tatol nəmtətian rəha Isrel. † **12:1** Afn-to e tiks̄inəri “nasumiən rəha krep.” **12:1** Aes 5:1-2

³ Mətəu nətəmimi mɪn əha kəmotəhtul motəhti ioluək əha, kəni motahli=pən tətəlig məsotəfənian nəua krep nəuvein mine kəm in.

⁴ “Kəni iətəmi asoli u tahli=pən mɪn rəhan kəti ioluək tuvən, kəni kotoh rəhn-kapə motol aulis in.

⁵ Kəni tahli=pən mɪn rəhan kəti ioluək tuvən, kəni kotohamu tɪmɪs. Ilah tepət kəməhuvən, kəni nətəmimi mɪn u kotohaein nəuvein, kəni motohamu nəuvein.

⁶ “Kəni kətiah əmə əha ikɪn ilau mɪn kətuatig, inu nətɪn keikei. Naunun, təmahli=pən nətɪn, kəni nɪkɪn təhti məmə, ‘Ilah okotəkeikei motisiai nətɪk.’

⁷ Mətəu təmuvən kəni nətəmimi mɪn u kotəni məmə, ‘Inu nətɪ iətəmi asoli iətəm otarmənig e nasumian nian rəhan tatə otɪmɪs. !Pəh kəhuvən motohamu mɪn, kəni motarmənig e nasumian rəhan!’

⁸ Kəni kəmotaskəlɪm motohamu, kəni motələs nɪpətɪn məhuvən motəraki=pən lan əpəha ihluə e nasumian.”

⁹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “?Iətəmi asoli u otol nak? Otuvən mohamu ilah kəni məfən mɪn nasumian u kəm nətəpɪsɪn mɪn nəuvein.”

¹⁰⁻¹¹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “? Nəmotafɪn e Nauəuə Rəha Uhgɪn u, uə kəpə? Tətəni məmə,

‘Kəpiel u iətəm nətəmimi rəha nuvləkɪnɪən nɪmə kəsotolkeikeian motəpəh, in tɪnuva kəpiel keikei o nolɪən nɪmə. Iərmənig təmol nati u, kəni in nati təuvɪr agɪn e nəhmtɪtah.’ ”

¹² Kəni nətəmimi asoli kotolkeikei məmə okotaskəlɪm Iesu motləfən e kaləpus, mətəu-inu tətəghati rah e lah e nəghatɪən əuhlin u. Mətəu

kīnotəgīn e nīmānin nətāmimi kəni motəpəh, motagīm.‡

*?Təhruahru o nətəuiən takis kəm Sisə, uə kəpə?
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)*

¹³ Farəsi min nəuvein mine nətāmimi nəuvein e pati rəha Kig Herot Antipas, rəhalah min nətāmi asoli kəmotahli=pən ilah məmə okəhuva moteiuə e Iesu pəh təmei aru e rəhan nəghatiən.

¹⁴ Kəməhuva ohni kəni motəni=pən kəm in məmə, “Iəgətun, iəkotəhrun məmə ik iətāmi əhruahru. Noliən rəham o nətāmimi təhmen əhmen əmə o nətāmi asoli mine nətāmimi əpnəpīn min rəfin əmə. Mətəni nīpəhriənīən mətəgətun nətāmimi e suaru rəha Uhgīn. ?Əni-to məmə təhruahru məmə iəkotətəou=pən takis kəm Kig Sisə, kəpmən asoli rəha nətəm Rom, uə kəpə? ? Oiəkotəkeikei motətəou=pən, uə kəpə?”

¹⁵ Mətəu Iesu tīnəhrun əmə məmə kəutəni əmə e nohlilah mətəu nīkilah tol pīsīn, kəni məni məmə, “?Təhro nəkotəni məmə onəkotol məmə iəkəmei e rəhak nəghatiən? Otos-to məni kəti məhuva-to pəh iəkəh.”

¹⁶ Kəni kəmos kəti məhuva, kəni təmətapuəh o lah məmə, “?Narmī pəh u, kəni nərgī pəh u e məni u?” Mətəu kotəni məmə, “Sisə, iətāmi asoli rəha Rom.”

¹⁷ Kəni Iesu təni məmə, “Natimnati rəha Sisə, okəfən kəm Sisə. Mətəu natimnati rəha Uhgīn

‡ **12:12** E nəghatiən əuhlin u, iətāmi rəha nasumiən tətəgətun=pən Uhgīn. Kəni nətāmimi nətəm kəutasum tətəgətun=pən nətāmi asoli rəha Isrel. Kəni nolūək min kəutəgətun=pən iəni min rəha Uhgīn. Kəni nətin tətəgətun=pən Iesu məmə otəmanimis. Kəni nalpīniən tətəgətun=pən nalpīniən iətəm otəpanuva o nətāmi asoli rəha Isrel.

12:13 Luk 11:53-54

okəfən kəm Uhgin.”§ Kəni narmilah təmiuvig mətəu-inu təmuhalpın vivi rəhalah nəghatiən.

*?Təhro iətəmimi timis
kəni məmiəgəh mın?*

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Kəni Satusi mın nəuvein kəməhuva o Iesu. E rəhalah nətəligiən, nətəmimi kəmoħmis məsotəmiəgəh mınıən. Kəməutalkut o noliən məmə rəhalah nətəligiən in təhruahru, kəni tol lanəha, kəmotəni kəm Iesu məmə,

¹⁹ “Iəgətun, Mosis təmətei rəkis lou kəti u təni məmə, ‘Nəmə iərman kəti otimis, kəni məpəh rəhan pətan, kəni məsuələsiən nətəlau kəti mine, kəni pian otəkeikei mit pətəlimis əha, məmə okuələs nətəlau kəti ko, kəni suakəku u otos nimei rəhan tatə asoli əpəha tinimis rəkis.’

²⁰ “Kəni nəman ilah səpın, u rəhalah tatə kətiəh. Kəni iətəm tēpət e lah təmaupən mit pətan kəti, kəni məsuələsiən nətəlau kəti, kəni mımis.

²¹ Kəni iətəm təmuərisig tit pətəlimis u, kəni məsuələsiən nətəlau kəti mine, kəni timis mın. Kəni pialau iətəm tatuərisig e lau tol əmə nati kətiəh.

²² Mətuvən, matuvən kəni nətəmi mın u səpın ilah pialah mın kəmotit pətan u kəni ilah rəfin moħmis, kəni məsotələsiən nətəlah kəti mine. Kəni pətan əpəha təmimis mın.

²³ ?Kəni o nian nətəmimi okotəmiəgəh mın e rəhalah nımisiən, kəni pətan əha rəha pəh, u ilah rəfin səpın kəmotit?”

§ **12:17** Nətəligiən rəha nətəmimi məmə məni rəfin rəha Rom, in rəha iətəmi asoli rəha Rom. Kəni nətəligiən rəhatah məmə nəmiəgəhiən rəhatah mine natimnati rəfin rəhatah, ilah rəha Uhgin. **12:17** Rom 13:7 **12:18** Uək 23:8 **12:19** Dut 25:5

24 Mətəu Iesu təni məmə, “Itəmah nəmotəmkarəpən. ? Nəkotəhrun məmə onak? Mətəu-inu itəmah nəkotəruru Nauəuə Rəha Uhgın, kəni mautəruru mın nəsanəniən rəha Uhgın.

25 Nian nətəmimi nətəm kəmoħmıs okotəmiəgəh mın, ilah okotəhmen e nagelo mın əpəha e neai, kəni məsotit minian pətan, mine məsotohtəu=pən minian iərman.

26 Kəni oiəkəgətun itəmah e iətəm tətəmiəgəh mın e rəhan nımisiən. Kəni nəmə təhro itəmah nəsofatin əhanəhiən nəghatiən əha kəmətəi=pən e nauəuə rəha Mosis, tətəni nanusiən rəha Mosis nian nigı kəti nigəm təmatu. Kəni e nian əha, Epraham, mine Aisək, mine Jekəp kinohmıs rəkis nuvəh. Kəni Uhgın təməni=pən kəm Mosis məmə, ‘Rəueiu əha, iəu Uhgın rəha Epraham, mine Uhgın rəha Aisək, mine Uhgın rəha Jekəp.’

27 Tol lanəha, kəmləmiəgəh e narmilahal, nati əpnəpın kəmlimıs e nıpətilahal. Kəni tol pəhriən lanu mətəu-inu Uhgın, in Uhgın rəha nətəm kəutəmiəgəh, səniəmə rəha nətəm kəmoħmıs agın. Itəmah nəmotəmkarəpən pəhriən.”

?Lou nak in tepət e lou mın?

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Kəni iəgətun kəti rəha Lou təmətəharəg mətətəu ilah kəutəghati, kəni Iesu tətuhəlpın vivi nəghatiən rəha Satusi mın. Kəni tuva o Iesu mətətapuəh ohni məmə, “?Lou əhro pəhruvən u in ilis agın kəni in məuvır məmə okotohtəu=pən?”

29 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Lou u in ilis agın u okotohtəu=pən təni məmə, ‘!Otətəlig

vivi-to itəmah nətəm Isrel! Uhgın u in rəhatah İərmənig, in əmə in Uhgın.

³⁰ Onəkolkeikei Uhgın u rəham İərmənig e nıkim rəfin, mine nəmiəgəhiən rəfin rəham, mine nətəligiən rəfin rəham, mine nəsanəniən rəfin rəham.'

³¹ Kəni lou iətəm tatuərisig lan təni məmə, 'Onəkolkeikei ik mın nəuvein təhmen=pən əmə məmə natolkeikei aru ik.' Lou kəti tikə mın tapirəkis lou mil əha."

³² Kəni iəgətun əha rəha Lou təni məmə, "İəgətun, rəham nəghatiən təhruahru. Nəməni pəhriən məmə İərmənig əmə in Uhgın. Uhgın kəti mın tikə.

³³ Kəni okotolkeikei Uhgın e nıkitah rəfin, mine nətəligiən rəfin rəhatah, mine nəsanəniən rəfin rəhatah, kəni motolkeikei kitah mın nəuvein məmə kotolkeikei aru kitah mın. Təuvir pik məmə okotohtəu=pən lou mil əha tapirəkis nuvan əhtuviən nati miəgəh mine sakrifais mın rəfin iətəm Lou tətəni."

³⁴ Kəni İesu təməh məmə rəhan nəghatiən teinatig pik, kəni təni=pən ohni məmə, "Ik nınuva iuəkır o Nərmənigiən Rəha Uhgın." Kəni uərisig lan, ilah rəfin kınətəgin e nətapuəh mınıən nəghatiən ohni.

*Məsaiə səniəmə mipi Təfit əmə,
mətəu rəhan mın iətəmi asoli
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Nian İesu təmətəgətun nətəmimi əpəha e Nımə Rəha Uhgın, kəni mətətapuəh o nəghatiən kəti o lah

məmə, “?Təhro iəgətun mīn rəha Lou kotəni məmə Məsaia u in mipi Kig Tefit?

³⁶ Narmīn Rəha Uhgīn təməfən neinatigian kəm Tefit məmə otəni məmə,
 ‘Iərməniɡ Uhgīn təməni=pən kəm rəhak Iərməniɡ məmə,
 Əharəg u e rəhak maru, ikin ima nəsanəniən mīne nisiaiən,
 mətəuarus=pən iəu iəkələs iahu rəham tikimīr mīn məlīn=pən ilah əpəha ləhtəni e nəhlkəm,
 məmə nətərməniɡ e lah.’

³⁷ Tefit aru təməni məmə Məsaia in rəhan Iərməniɡ. ?Kəni nəmə mipi Tefit aru əmə, kəni təhro matol rəhan Iərməniɡ?”

Kəni nətəmimi mīn u kəmutətəlig e Iesu kəmotəgiən pik e rəhan nəghatian.

Nətəmimi okotətəu vivi ilah o nəgətun mīn rəha Lou

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Nian Iesu təmətəgətun ilah, kəni məni məmə, “Itəmah onəkotəkeikei məutətəu vivi itəmah kəni məsotohtəu-pəniən nolian mīn rəha nəgətun mīn rəha Lou. Ilah kotolkeikei məmə okəhuvən e napən əfəməh mīn rəha nəfəriən məmə nətəmimi okoteruh=pən ilah lan. Kəni nikilah tətəgiən nian nətəmimi kəutəfəri nəhlmi lah kəm lah e nisiaiən əpəha e makit.

³⁹ Kəni əpəha imə e nimə rəha nuhapuminiən, kotolkeikei məmə okotəharəg aupən əpəha təuvir ikin. Kəni e nian rəha lafet, ilah kotolkeikei məmə okəhuvən motəharəg aupən ikin nisiaiən ikin.

40 Kəni motakləh e nimə mɪn rəha pətəlimis mɪn, kəni moteiuə əmə məutəfaki əfəməh məmə okotol pəh nətəmimi kotisiai ilah, mətəu okəmanol nalpɪniən kəm lah tapirəkis.”

Məni rəha pətəlimis
(Luk 21:1-4)

41 Kəni Iesu təmətəharəg əpəha e Nimə Rəha Uhgɪn iuəkɪr o bokis kətəfən məni ikɪn, materuh nətəmimi tepət kəutəraki=pən e məni rəhalah. Kəni nətəmi rəhalah nautə tepət kəutəraki=pən e məni asoli mɪn.

42 Kəni pətəlimis kəti ianrah təməfən məni əkəku keiu əmə.*

43 Kəni Iesu təmauɪn e rəhan mɪn nətəmimi kəhuva kəni məni məmə, “Iətəni=pɪnə kəm təmah məmə pətəlimis əha ianrah pəhriən, mətəu təməraiki=pən e məni asoli tapirəkis rəha nətəmimi mɪn rəfɪn.

44 Ilah kəmotəraki=pən e rəhalah məni, mətəu tepət mɪn əpəha lahuənu. Mətəu pətəlimis u iətəm in ianrah pəhriən, in təməfən rəfɪn məni rəhan o nosiən nəhmti niɡɪn nauəniən, kəni tikə mɪn əha ikɪn.”

13

Iesu təni məmə
Nimə Rəha Uhgɪn otəmei
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Nian Iesu təmatiet e Nimə Rəha Uhgɪn, kəni rəhan kəti nətəmi tueləf təməni=pən ohni məmə,

* 12:42 Məni u təhmen=pən e tuenti vatu. 12:43 2Kor 8:12

“!Iəgətun, afu-to kəpiel asoli m̄in m̄ine nimə m̄in kotəuvir!”*

² Kəni mətəu Iesu təni məmə, “Itəmah nauteh natimnati m̄in əha, mətəu nian otətuvə iətəm nimə m̄in əha, nətəmimi okotoharəg-rəg kəpiel m̄in e lah. Ko kəpiel kəti təsəməhliən e n̄imein.”

Nahməiən asoli otuva
(*Mat 24:3-14; Luk 21:7-19*)

³ Uərisig lan, Iesu təmuvən mətəharəg əpəha e N̄itəuət Rəha N̄igi U Olif ikin kəhrun neruhiən Nimə Rəha Uhḡin e n̄itəni=pən. Kəni Jemis, Jon, Pitə m̄ine Antiru kəməhuva ohni ilah p̄is̄in əmə.

⁴ Kəni kəmotətəpuəh ohni məmə, “?Əni-to məmə natimnati m̄in əha okəhuva nəhḡin? ? Kəni nəmtət̄iən əhro u otol pəh iəkotəhrun məmə tinol nian əhruahru əha rəueiu rəha natimnati m̄in əha?”

⁵ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Onəutətəu vivi itəmah o nətəmimi, məsotegəhaniən məmə koteiuə e təmah.

⁶ Kəni mətəu nətəmimi tēpət okəpanəhuva e nərgək, kəti otəni məmə in Məsaiə, kəti otəni məmə in, kəni moteiuə e nətəmimi tēpət.

⁷ “Kəni nəmə nəkotətəu məmə nətəmimi nəuvein kəutəməu əpəha iuək̄ir o təmah, kəni motətəu m̄in nəuvein m̄in əpəha isəu kəutoh ilah m̄in, mətəu nəgən̄məp̄itəmah otəsəḡiniən. Natimnati m̄in əha okotaupən məhuva pəhriən, mətəu səniəmə nau-nun nian əha tinətuvə.

* **13:1** Inəha Nimə Rəha Uhḡin ikin, kəmol nimə m̄in e kəpiel asoli m̄in. Nəuvein rəhalah nəfigəm̄iən təhmen e fote-faif-taus̄in kilo.
13:2 Luk 19:44

⁸ Nītəni asoli mīn okotəluagin, kəni kəntri mīn okotoh mīn ilah mīn, kəni nəmig asoli otəlauəl ikin mīn rəfin, kəni nəumis asoli otus nətəmimi; mətəu natimnati mīn əha nətəuiniən əmə rəha nahməiən iətəm otəmanuva, kotəhmen əmə e pətan iətəm təmol nərfin, kəni minətəuvin mətətəu nahməiən məmə otəsuvəhiən temək.

⁹ “Onətətəu vi itəmah. Okələs itəmah kan nəkotəhtul e nəhmti kaunsil, kəni okoh itəmah əpəha imə e nimə rəha nuhapuminiən mīn, kəni onəkotəhtul aupən e kig mīn mətəu-inu rəhak mīn u nətəmimi itəmah. Kəni onəkotəni pətigəm iəu kəm lah.

¹⁰ Mətəu okaupən kəni pətigəm Nanusiən Təuvir kəm nətəmimi ikin mīn rəfin ko, kəni naunun nian təmanuva.

¹¹ “Nəmə kəhuva motələs itəmah kətan məmə onəkotəhtul e kaunsil, kəni nikitəmah təsəhti pikien məmə onəkotəni nak. E nian əhruahru əha, onəkotəni pətigəm əmə nəghatiən u Uhgīn otəfinə kəm təmah, mətəu-inu nəghatiən u onəkotəni, səniəmə rəhatəmah nəghatiən, mətəu rəha Narmin Rəha Uhgīn otəfinə.

¹² “Nətəmimi okotegəhan=pən e pialah əhruahru mīn kəm rəhalah tikimīr mīn məmə okotohamu ilah, kəni tatə mīn okotol mīn lanəha kəm nenətilah əhruahru mīn, kəni kəlkələh mīn okotəhtul motol nolien əhmen mīn əmə kəm rəhalah tatə mine məmə mīn məmə okotohamu ilah.

¹³ Nətəmimi rəfin okotəməki e təmah o nərgək. Mətəu iətəmi otəhtul əskasik mətəuarus=pən na-

timnati min əha okotol naunun, kəni Uhgın otosmiəgəh.”

Nahməiən asoli əpəha Jerusiləm
(*Mat 24:15-28; Luk 21:20-24*)

¹⁴ “Nian əha, onəkoteruh ‘nati iətəm Uhgın tətəməki lan əpəha e Nimə Rəha Uhgın, kəni nati u tatol Nimə Rəha Uhgın təsasimiən.’ (Iətəmi tətəfin nəghatiən u, in otəkeikei məsal lan məhrun nıpətin.) Kəni e nian əha, nətəm Jutiə okotəkeikei motaiu motagim=pən e nitəuət min.

¹⁵ Iətəmi tətəmeig ihluə e rəhan nimə ko təsuvən miniən e nıpəgnəua nimə məmki rəhan natimnati. Otaiu əmə magim.

¹⁶ Nəmə iətəmi tətəsum, kəni ko təsuvəniən lahuənu o rəhan napən mos. Otaiu əmə magim.

¹⁷ “! Kəsi! Nahməiən asoli o nıpətan nətəm kəmotol nərfilah mine nıpətan kəutəfən nah kəm nəpəou min. E nian əha okotos pik nahməiən.

¹⁸ Otəfaki əsanən kəm Uhgın məmə natimnati min əha okəsəhuvaiən e nian rəha nətəpuiən, inəha nian rəha nimətagi asoli mine nuhuən mine,

¹⁹ mətəu-inu e nian əha, nahməiən asoli kəseruh əhanəhiən kəti mine tol lanəha e nian Uhgın təmətəuəuin mol natimnati mətəuarus=pa u rəueiu mine. Kəni okəsəruh miniən nahməiən asoli kəti tol min lanəha.

²⁰ Mətəu Uhgın təmətei əkuəkir nian əha. Nəmə təməsətei əkuəkiriən, kəni ko iətəmi kəti təsəmiəgəhiən. In təmətei əkuəkir rəkis nian əha

13:13 Mat 10:22; Jon 15:21 **13:14** Dan 9:27; 11:31; 12:11

13:15 Luk 17:31 **13:17** Luk 23:29 **13:19** Dan 12:1; Nəh

o rəhan mɪn nətəmimi nətəm tɪnɪtəpɪn rəkis ilah məmə rəhan mɪn.

²¹ “E nian əha, nəmə iətəmi kəti otəni məmə, ‘!Afu-to Məsaiə əpəha!’ uə ‘!Afu-to in əpə!’ mətəu onəsotəhatətəiən lan.

²² Onəsotəhatətəiən lan mətəu-inu, Məsaiə eiüə nəuvein, mine iəni eiüə mɪn, ilah okəhuva motol nəmtətəiən mɪn mine nati apɪspɪs mɪn. Nəmə ilah kotəhrun nolien, okotalkut məmə okotiuvi rəkis nətəmimi mɪn u nətəm Uhgɪn təmɪtəpɪn rəkis ilah.

²³ !O natimnati mɪn əha, onəkotətəu! Mətəu iəmaupən rəkis məni pətigəm rəfin natimnati mɪn əha kəm təmah.”

Nian rəha

Nəti Iətəmimi otuva

(*Mat 24:29-31; Luk 21:25-28*)

²⁴ “Kəni e nian nahməiən asoli əha otikə, ‘kəni mɪtigar otəpɪs, kəni məuig otəsasiəiən,

²⁵ kəni məhau mɪn e neai okotəmei kəni natimnati asoli mɪn ikin e neai okotəlauəl.’

²⁶ Kəni nətəmimi okotafu iəu Nəti Iətəmimi oiəkuvə e nəpuə e rəhak nəsanəniən mine nepətien əhagəhag asoli rəhak iətəm otasiəgəpɪn rəfin iəu.†

²⁷ Kəni e nian əha, iəkahli=pən nagelo mɪn rəhak kəhuvən motəmki nətəmi mɪn u Uhgɪn təmɪtəpɪn ilah məhuva motoriarun əmə ilah kətəiəh. Nagelo mɪn okəhuvən e nətəni mɪn rəfin agɪn e nəhue nɪftəni məmə okotəmki ilah.

Kəruru nian iətəm

Nəti Iətəmimi otuva lan

(*Mat 24:32-36; Luk 21:29-33*)

13:22 Nəh 13:13 **13:25** Aes 13:10; 34:4; Joel 2:10 † **13:26**
Afin-tu Dan 7:13 **13:26** Nəh 1:7 **13:27** Mat 13:41

28 “Nikitəmah otəkeikei mətəhti nigī u fik. Nian əhruahru iətəm nəhlmin min kinəutətuəuin mauteviə, kəni nimalin min kinəutapilpīl, itəmah nəkotəhrun məmə nian əha inəha iətəm nəkotasum lan rəhatəmah.

29 Kəni e noliən əhmen min əmə, nian nəkoteruh məmə natimnati min u kinəutəhuva, kəni nəkotəhrun əmə məmə otəsuvəhiən agin iəkuva min.

30 “Iatəni pəhriən kəm təmah məmə nətəmimi nətəm kəutatig u rəueiu, ko kəsəhmis rəfiniən mətəuarus natimnati min əha okəhuva motol nīpəhriəniən lan.‡

31 Neai mine niftəni okiakə, mətəu nəghatiən min rəhak ko kəsəhkəiən.

32 Iətəmi kəti təsəhruniən nian uə auə əhruahru rəha natimnati min əha. Nagelo min əpəha e neai kotərruru, kəni iəu min Nəti Iətəmimi iəkərruru. Mətəu Tatə Uhgīn əmə in təhrun nian əhruahru əha.

Itəmah onəkotətəu vivi itəmah
(Mat 24:42-44)

33 “Onəutətəu vivi itəmah mətəuir, mətəu-inu itəmah nəkotərruru nian əha rəhak oiəkuva lan məmə otuva nəhgīn.

34 Otəhmen e iətəmi asoli kəti tatuvən məmə otaliuək əpəha iki pisin kəti, kəni məlin rəhan min noluək məmə okəutatig o rəhan min natimnati,

‡ 13:30 Woning u e japtə 13 kəməhuva pəhriən təhmen e nu fote nian Iesu təmimis rəkis nian nətəm Isrel kəmotəməu ilah nətəm Rom. Kəni Rom təmos rəhan soldia min tepət tepət məhuva motoh rəhalah kəntri. (Mətəu nətəm kəutəfaki, ilah kəmotəhrun woning rəha Iesu e fes 14-16 kəni ilah kotəgim.) Mətəu nəghatiən rəha Iesu tətəghati min o Naunun Nian min u kəmanəhuva.

kəni məfən rəhalah mɪn uək kətɪəh kətɪəh. Kəni məni=pən kəm iətəmi e namtɪhluə məmə otətair.

³⁵ “Kəni itəmah onəutatig məutair məutəsəl mətəu-inu itəmah nəkotəruru nian iətəmi asoli rəha nımə u otuva lan. Kəruru məmə otuva ləhnaiuv, uə o lapɪn, uə o fətukai tɪnətəri, uə mɪtɪgar tɪnətəri.

³⁶ Kəruru, kəmə təhro otuva ueiuəhai əmə. ! Təsəuviriən məmə nəkotapɪli nian in otuva!

³⁷ !Mətəu nəghatiən mɪn u iətəm iətəni=pɪnə kəm təmah, iətəni mɪn kəm nətəmimi mɪn rəfɪn məmə okəutair məutəsəl!”

14

*Nətəmi asoli kəməutəsəl
e suaru o Iesu məmə okotoh
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)*

¹ Nian keiu əmə əha ikɪn kəmanol lafet mil lan rəha Pasova mɪne Pɪret U Is Tɪkə Lan. Kəni pris asoli mɪn, mɪne nəgətun mɪn rəha Lou kəməutəsəl e suaru o Iesu məmə okotələs oneuən motohamu.

² Kəni kotəni məmə okəsotoliən e nian rəha lafet mətəu-inu məta nımənin nətəmimi okotorgəhu nəmə kotəhrun məmə kəmotol nati kəti tərəh kəm Iesu.

*Pətan kəti təməueiu
rəhn-kapə Iesu e səntə
(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)*

³ Kəni Iesu təmətatig əpəha Petəni ima Saimon u leprosi təmatol aupən. Nian təmətauən, kəni pətan kəti təmos səntə kəti təməri e pətəl u kəmöl e kəpiel iətəm nəhmtɪn tiəkis, kətəni məmə alapastə. Səntə u, nəmiəvɪn təuvɪr, kəni nəhmtɪn tiəkis, kəmöl e

noki nard, nigi kati. Kani pətan əha təməhti rəkis, məueiu rəhn-kapə Iesu e səntə əha.

⁴ Kani nətəmimi nəuvein kəməutəharəg əha ikin, niəməha təmol ilah, kani məutəni=pən kəm lah min məmə, “?Təhro tətərəkən səntə?

⁵ !Nəmə tol səlim lan təhrun nosiən məni asoli təhmen e tri-hanrit tənariəs,* məhrun nəfəniən kəm nanrah min!” Kani məutahi pətan u.

⁶ Mətəu Iesu təni məmə, “!Otəpəh-tə! ?Nəutahi onak? In təmol nati təuvir kəm iəu.

⁷ Nian min rəfin itəmah nanrah min nəutatig, kani nəmə nəkotolkeikei, nəkotəhrun nasiruiən e lah. Mətəu iəu iəsətiğiən nian rəfin kitah min itəmah.

⁸ Pətan u təmol nati u in təhrun. Təməueiu nıpətik məmə otol əpenə-penə o nian okitənim iəu.

⁹ İətəni pəhriən kəm təmah məmə, ikin min rəfin okətanus pətiğəm Nanusiən Təuvir, kani okətanus min nati u pətan u təmol məmə okəsəluieən lan.”

Jutəs təməni məmə otegəhan e Iesu

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Kani Jutəs Iskariot in e nətəmi tueləf rəha Iesu, təmuvən meruh pris asoli min məmə otegəhan=pən e Iesu kəm lah.

¹¹ Nian kəmotətəu rəhan nəğhatieən, kani kəmotəğiən ohni, motəni məmə okəmanotəfən məni kəm in. Kani Jutəs təmətəhtəhmin əmə nian təuvir məmə otuva kani tegəhan e Iesu lan kəm lah.

14:3 Luk 7:37-38 * **14:5** “Tənariəs,” inu məni rəhalah, təhmen e vatu rəha Vanuatu. Rəueiu, tri-hanrit tənariəs təhmen e tri-hanrit-tausin vatu (300,000 vatu). **14:7** Dut 15:11 **14:8** Jon 19:40

*Nol əpenə-penəian
o lafet rəha Pasova*

(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Nian tinuva o noliən lafet rəha Piret U Is Tikə Lan, kəni kınatətuəuin noliən lafet, kəni noliən rəhalah katoḥ sipsip o lafet rəha Pasova. E nian əha, nətəmimi mın rəha Iesu kəməhuva ohni motəni məmə, “?Nəkolkeikei məmə iəkəhuvən iə motol əpenə-penə ikin məmə onəkol lafet ikin rəha Pasova?”

¹³ Kəni Iesu təmahli=pən rəhan keiu iətəmimi mil məmə, “Onəkian əha taun mueruh iətəmi kəti tətaharu pəri pətəl asoli kəti təmətu=pən nəhu lan, kəni nəkuıtəu=pən.

¹⁴ Əpəha e nimə iətəm tatuvən=pən ikin, kəni nəkuətapuəḥ o iətəmi asoli rəha nimə ko məmə, “?Iəgətun təni məmə nəuan u in pəhruvən məmə itimah in, mine rəhan mın nətəmimi iəkotauən ikin e lafet rəha Pasova?”

¹⁵ Kəni in otəgətun nəuan asoli u in ilis aḡin kınəlın vivi rəkis natimnati ikin. Onəkian əmə muol niḡtah ikin nauəniən.”

¹⁶ Kəni kəmian e taun mueruh natimnati təhmen=pən əmə məmə inu Iesu təməni mine. Kəni ilau kəmuol əpenə-penə nauəniən ikin məmə rəha lafet rəha Pasova.

*Iesu təməni pətiḡəm məmə Jutəs oteḡəhanpən lan
(Mat 26:20-25; Luk 22:14,21-23; Jon 13:21-30)*

¹⁷ Tinəhnaiuv, Iesu mine rəhan mın nətəmimi tueləf kəməhuva,

¹⁸ məutauən e tepil. Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “İətəni pəhriən kəm təmah məmə itimah

kəti u ikinu rəueiu kəutauən pəti kitah min, otegəhan=pən lak kəm rəhak min tikimir.”

¹⁹ Kəni rəhan min nətəmimi nīkilah təməpəou agin, kəni mətətəpuəh kətiəh kətiəh ohni məmə, “? Eī, Iərmənig, pəh u? !?Iəu!?”

²⁰ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Itəmah əmə kəti u nətəmi tueləf u in tətəuveri pəti pīret e dis kətiəh matun.

²¹ Kəni iəu Nəti Iətəmimi oiəkəkeikei mimis məmə inu Nauəuə Rəha Uhgīn təməni lak mine, mətəu kəsi o iətəmi u iətəm tatol kəuit kəsua iətəm otegəhan=pən lak Nəti Iətəmimi. !Təməuvir əmə məmə in təməsair=paen!”

*Iesu mine kəmotauən
e lafet rəha Pasova*

(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20; 1Kor 11:23-25)

²² E nian kəməutauən, Iesu təmos pīret məfaki məni tagkiu ohni kəm Uhgīn, kəni məhapu məfən kəm lah məni məmə, “Otos, inu nīpətik.”†

²³ Matig mos min kap wain məfaki məni tagkiu ohni kəm Uhgīn, məfən kəm lah, kəni ilah rəfin kəmotəmnim=pən lan.

²⁴ Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Inu nīrak iətəm tatol məmə nənīəskasikien rəha nasiruiən in tətəhtul mətəmiəgəh. Nīrak u otaiu o nətəmimi tepət məmə otafəl rəkis rəhalah təfagə tərah min.

14:18 Sam 41:9 † **14:22** Pīret mine wain uə jus in nəmtətiən e nīpəti Iesu mine nira Iesu, kəni mətasiru e tah məmə kautətəlig e nati nak Iesu təmol kəm tah e nīgi kəməluau. Mətəu nīməfaki min nəuvein kotəni məmə pīret u mine wain kətiəuva nīpəti Iesu mine nira Iesu agin. **14:24** Eks 24:8; Jer 31:31-34; Sek 9:11; 1Kor 10:16; Hip 9:20

25 Iətəni pəhriən kəm təmah məmə oiəsəmnim minian wain u mətəuarus=pən oiəmanəmnim min ikin Uhgın otarməniğ ikin.”

26 Kəni kəmotani nəpuən əfaki kəti, uərisiğ kohiet məhuvən əpəha e Nıtəuət Rəha Niği U Olif.

Iesu təməni pətigəm məmə Pitə otəni məmə in təruru in

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Itəmah rəfin u onəpanotagiğ motəpəh iəu mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tinəni rəkis aupən məmə Uhgın otəmanoh iətəmi rəha nəsalien e sipsip min, kəni sipsip min okotaiu kətiəh kətiəh.

28 Mətəu nian iəkəmiəgəh min e nımisiən, iəkaupən muvən əpəha Kaləli, kəni itəmah nəmanəhuərisiğ.”

29 Mətəu Pitə təni məmə, “Nati əpnapin ilah rəfin okotagiğ rəkis lam, mətəu iəu əmə ko iəsagiğ rəkisiən lam.”

30 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Iətəni pəhriən kəm ik məmə o lapin əmə u, nian mənig otəsəkəkə əhanəhiən mau keiu, kəni ik onəkəni mau kisil məmə nəkəruru iəu.”

31 Mətəu Pitə təməni əskasik məmə, “Nati əpnapin iəkəkeiki mimis kilau min ik, ko iəsəniən məmə iəkəruru ik.” Kəni rəhan rəfin nətəmimi kotəni min təhmen e Pitə.

*Iesu təmuvən mətəfaki
əpəha Ketsəməni*

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Kəni lapin kəməhuvən əpəha ikin kəti nərgin u Ketsəməni, kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Otəharəg u ikin u, pəh iəkuvən məfaki.”

33 Kəni mit Pitə, Jemis mine Jon məhuvən, kəni nikin tinətəhmə pik, kəni tinətəu tərəh agin.

34 Kəni təni məmə, “Nikik tətəhmə pik, kəni iuəkir iəkimis lan. Ələharəg u ikinu kəni məhlair əmə.”

35 Kəni muvən min nəuветin meiuaiu məmei e niftəni mətəfaki məmə, “Nəmə suaru kəti min əha ikin, pəh nian əfigəm u otəsuvaiən ohniəu.”

36 Kəni mətəfaki məmə, “Apə,” (u nipətin u təni məmə rəhak tatə), “ik nəkəhrun noliən natimnati min rəfin. Əui, os rəkis nahməiən min u iətəm okəmanəhuva. Mətəu nəsolian rəhak nətəligiən, mətəu ol nati nak iətəm ik əmə nəkolkeikei.”

37 Kəni mitəlig=pa. Mətəu rəhan iətəmmi mi-lahal kəhlapili. Kəni təni=pən kəm Pitə məmə, “?Saimon, nətapili, uə? ?Təhro nəsairiən-to auə kətiəh əmə?”

38 Kəni məni=pən kəm lahal məmə, “Onəklair məhləfaki mələh vivi məmə onəsləmei-pəniən e nəfeifeiən. Nikitəmahal tolkeikei, mətəu nipətitəmahal təpəou.”

39 Kəni təməpəh min ilahal, mitəlig=pən min mətəfaki mətəni əmə nati kətiəh.

40 Kəni mitəlig=pa min, mətəu kınlapili min, minləruru nairiən, kəni minləruru məmə okihləni=pən nak kəm in.

41 Təmuven min kəni mitəlig=pa mau kisil, mətəu kəhlapili, kəni təməni=pən kəm lahal məmə, “? Nəhlapili əhanəh məhləmeig? !Nəhmen! Nian

tinuva mämə iəu Nəti İətəmimi okegəhan=pən lak e nəhlmi nətəm nol təfagə tərəh.

42 !İhləhtul-tə, kautəhuvən! Lahfu-to, iətəmimi u tətəgəhan=pən lak e nəhlmi tikimır mın, əpəha tətüva.”

*Tikimır mın rəha İesu kəmotaskəlīm in
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

43 İesu təmətəghati əhanəh, kəni Jutəs in e nətəmi tueləf rəhan mın‡ tətəupən e nımənin nətəmimi. Nəuvein kotəmki nau rəha nəluaginian, mine neim məhuva. Nətəmi mın u, pris asoli mın, mine nəgətun mın rəha Lou, mine nətəmi asoli rəha nətəm İsrəl kəmotahli=pa ilah.

44 İətəmi u tətəgəhan e İesu kəm lah təməni rəkis kəm lah mämə, “İətəmi əha iəköl nəmtətian kəti rəha nolkeikeian lan, nəkotəhrun əmə mämə iətəmi əha in əha. !Nəkotaskəlīm motos məhuvən motaskəlīm vivi!”

45 Kəni əmeiko Jutəs təmuva iuəkır o İesu, kəni məni mämə, “İəgətun,” kəni mol nəmtətian rəha nolkeikeian lan.

46 Kəni nətəmimi mın əha kəməhuva motaskəlīm tiəkis.

47 Mətəu ilah kəti rəha İesu təmatəhtul iuəkır o lah təmeuvi nau rəha nəluaginian e nimein maut-aut əmeiko mauəh e nau mohatuv rəkis matəlgi ioluək kəti lan rəha pris asoli ağin.

48 Kəni İesu təni mämə, “?Təhro nəutəmki nau asoli rəha nəluaginian mine neim məutəhuva mämə onəkotələs iəu? ?Nikitəmah təhti mämə

‡ 14:43 Inu Mak təmsımaru mın, məni mämə Jutəs in mın iətəmimi tueləf kəti rəha İesu. In tolkeikei mämə təgətun əhruahru mämə nolian rəha Jutəs in tərəh pəhriən ağin. In tatol kəuit kəsua.

iəu iohamu itəmi kəti matol nəluaginian o nələs iahuiən kəpmən, uə? !Kəpə!

⁴⁹ Nian min rəfin kitah min itəmah əpəha e Nimə Rəha Uhgīn iətəgətun nətəmimi ikin. ? Kəni nəkotəhro məsotaskəlīmiən iəu? Mətəu nati Nauəuə Rəha Uhgīn təmāni otəkeikei muva mol nīpəhriənian lan.”

⁵⁰ Kəni rəhan min rəfin nətəmimi kīnotəpəh in, kəni motagim.

⁵¹ Kəni iətəm aluə kəti iətəm təməlkahu əmə e napən kəti matuərisig e Iesu, kəni nətəmimi nəuvein kəmotələs, motəmkarəpən lan,

⁵² kəni rəhan napən titis, taiu piəpiə əmə magim. §

*Iesu təməhtul
e nəhmti kaunsil min
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)*

⁵³ Kəni tətəpinəpu əhanəh, kəmos Iesu məhuvən əpəha ima pris asoli agin u kətuəpumin rəfin pris asoli min, mine nəgətun min rəha Lou, mine nətəmi asoli rəha nətəm Isrel ikin.

⁵⁴ Kəni Pitə tətən təlig-təlig matuərisig e lah muvən əpəha lahuənu ima pris asoli agin ikin. Kəni təmuvən əpəha e iat mətəharəg ilah soldia min rəha pris asoli agin mətətogəm e nigəm.

⁵⁵ Kəni pris asoli min mine nətəmimi rəfin rəha kaunsil kəməutəsal e nəniən min nəuvein rəha Iesu məmə okotohamu ohni. Mətəu kəsotehian kəti mine.

⁵⁶ Kəni nətəmimi tepət kəmotēiuə e Iesu, mətəu rəhalah nəghatīən tətaiu pišīn pišīn.

14:49 Luk 19:47; 21:37; Jon 18:20 **14:50** Sam 31:11 § **14:52**
Nətəmimi tepət kotəni məmə iətəm aluə u in Mak, in iətəmimi u təmətei nauəuə u.

57 Kəni nəuvein kotəhtul moteiuə lan məmə,

58 “Iəmətəu təməni məmə otərəkin Nimə Rəha Uhg̃in u nətəmimi əmə kəmotol e nəhlmilah. Mətəu e nian tatol kisil lan, təmanuvləkin m̃in ñitain u kəsoliən e nəhlm̃itəmi.”

59 Kəmotəni lanəha mətəu ilah m̃in, rəhalah nəghatiən tətaiu p̃is̃in p̃is̃in.

60 Kəni pris asoli agin təməhtul aupən e lah kəni məni=pən kəm Iesu məmə, “?Təhro nə səghatiən? ? Təhro e nəghatiən m̃in əha iətəm kautəni pətigəm tətələs p̃ikin ik?”

61 Mətəu Iesu təpnap̃in əmə mə səghatiən. Kəni pris asoli agin əpəha təməni=pən m̃in məmə, “? Təhro? ?Ik Məsaiə u Nəti Iətəmi kətəni-vivi?”

62 Kəni Iesu təni məmə, “! Əuəh, iəu u! Onəpanoteruh iəu Nəti Iətəmi iətəharəg e nəven maru rəha Uhg̃in u iətəm rəhan nəsanəniən iahgin, kəni manoteh m̃in iəu e nəpuə e neai iətuva.”

63 Kəni pris asoli agin tearis rəhan napən m̃in mətəu-inu in tolkeikei məgətun kəm nətəmimi məmə ñikin təmərah o nəghatiən rəha Iesu, kəni məni məmə, “Okəsotəsəl m̃iniən iətəmi kəti məmə otəni m̃in nati kəti lan.

64 ! Ñinotətəu rəkis tətəghati rah e Uhg̃in! ? Nəutəhrətəlig? ? Okotəhro e suah u?” Kəni ilah rəfin kəmotəni məmə otəkeikei m̃imis.

65 Kəni kəmotol əuvsan Iesu, kəni nəuvein kəmotagəh lan, nəuvein kotəlis nəhmt̃in motoh kəni motəni məmə, “!Ei, ik iəni rəha Uhg̃in! !Əni-to məmə pəh u təmoh ik!” Kəni soldia m̃in rəha pris asoli agin kəmotem.

*Pitə təməni məmə
in təruru İesu*

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-27)

⁶⁶ Kəni Pitə təmətan əhanəh əpəha ləhtəni e iat. Kəni pətan mītə kəti u in ioluək rəha pris asoli ağın təmuva.

⁶⁷ Kəni mafu tətətogəm e nigəm, kəni təmeruh mətig Pitə kəni məni məmə, “İk mın itəlau İesu iətəm Nasərit nəmətuan.”

⁶⁸ Mətəu Pitə təmeiüə, kəni məni məmə, “İəkəruru nati ko nətəni,” kəni muvən mətəhtul əpəha e ket rəha iat. Kəni mənig kəti təkakə.

⁶⁹ Kəni pətan əha təmeruh mın in ikin əha, kəni məni=pən kəm nətəm kəutəhtul əha ikin məmə, “Suah u in mın in ilah kəti.”

⁷⁰ Mətəu Pitə təmeiüə mın.

Kəni təsuvəhiən, nətəmimi nətəm kəutəhtul əha ikin əha kəmotəni=pən mın kəm in məmə, “Nipəhriən, ik mın ilah kəti mətəu-inu iəkotəhrun məmə ik iətəm Kaləli.”

⁷¹ Mətəu Pitə təməni məmə, “Nəmə iəteiuə, pəh Uhgın otol nalpiniən əskasik kəm iəu,” kəni mos mın nonauvil məmə, “!İəkəruru suah kəha nəutəni!”

⁷² Kəni rəueiu ağın mın mənig təkakə mın, kəni nıkin təhti nəghatiən rəha İesu məmə, “Mənig otəsəkakə əhanəhiən mau keiu, kəni ik onəkəni mau kisil məmə nəkəruru iəu.” Kəni Pitə tinətəu tərəh əmeiko mətasək.

15

İesu təməhtul e nəhmti Pailət

(Mat 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Kəni ləplapın ağın pris asoli mın, mıne nətəmi asoli rəha nətəm İsrəl, mıne nəgətun mın rəha

Lou, mine nətəmimi mın rəfin rəha kaunsil kəmotuhapumın ilah mın, kəni mautələhu nəghatən məmə okotohamu Iesu. Kəmotəni=pən kəm nətəmimi nəuvein məmə okotəlis Iesu kəni motit məhuvən motəhlman=pən lan e nəhlmi Pailət, u kəpmən asoli rəhalah.

² Kəni Pailət təmətapuəh ohni məmə, “?Ik kig rəha nətəm Isrel?” Kəni mətəu Iesu təni məmə, “Ik nətəni məmə tol lanko.”

³ Kəni pris asoli mın kəmotəni pətigəm noliən tepət lan.

⁴ Kəni Pailət təmətapuəh ohni məmə, “?Təhro nəsuhalpiniən? ? Nəmətəu kəmotəni pətigəm ni pəgnəmtin tepət lam?”

⁵ Mətəu Iesu təsəghati minian, məpnarın əmə, kəni Pailət narmın təmiuvig ohni.

*Pailət təməni məmə
Iesu otəkeikei mimis
(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)*

⁶ E nu mın rəfin, nian katol lafet lan rəha Pasova, noliən rəha kəpmən u Pailət məmə in otahli pətigəm iətəmi kəti e kaləpus iətəm nətəm Isrel kəmotəni.

⁷ Kəni suah kəti, nərgin u Parəpəs, tətətig e kaləpus ilah in mın nəuvein, mətəu-inu kəmotohamu iətəmimi e nian kəməutəluagin ilah kəpmən.

⁸ Kəni nımənin nətəmimi kəməhuva o Pailət motəni=pən kəm in məmə otol əmə nati kətiah təhmen=pən e iətəm tatol nian mın, mahli pətigəm iətəmi kəti e kaləpus.

9 Kəni Pailət təmətapuəh o lah məmə, “? Nəkotolkeikei məmə iəkahli pətigəm kig rəha nətəm Isrel?”

10 Təməni lanəha mətəu-inu in tinəhrun rəkis məmə pris asoli mīn kəmotəfən Iesu e nəhlmin mətəu-inu kautetet.

11 Mətəu pris asoli mīn kəmotəkeikei kəm nīmənin nətəmimi məmə okotəuhlin nətəligiən rəhalah. Kəni ilah kəmotətapuəh o Pailət məmə otahli pətigəm Parəpəs, mətəu səniəmə Iesu.

12 Kəni Pailət təmətapuəh o lah məmə, “?Mətəu iəkəhro e suah u itəmah nəmotəni məmə in kig rəha nətəm Isrel?”

13 Kəni kəmotagət əfəməh məmə, “!Okətu-pəri e nigī kəməluau!”

14 Kəni Pailət təmətapuəh mīn o lah məmə, “?O nak? ?Noliən tərāh nak u suah u təmol?” Mətəu kəmotagət əfəməh mīn məmə, “!Okətu-pəri e nigī kəməluau!”

15 Kəni Pailət təmolkeikei məmə otol nīkilah, kəni mahli pətigəm Parəpəs, kəni məhlman=pən e Iesu e nəhlmi rəhan soldiə mīn məmə okotalis kəni motətu-pəri e nigī kəməluau.

*Soldiə mīn kəmautol
mīrə Iesu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)*

16 Kəni soldiə mīn rəha Pailət kotələs Iesu məhuvən əpəha imə e nīmə asoli rəha kəpmən, kətəni məmə Praetoriəm. Kəni kəmotauin rəfin e soldiə mīn kəhuva mohtəlau lan.

17 Kəni məhuvən=pən e kot ərarəuv təhmen əmə e kot rəha kig, kəni motuerin-uerin nīləuis iətəm

tol nihlin nihlin motol kəfəfau lan iətəm təhmen e kəfəfau rəha kig, kəni motəfəfau=pən lan kəm in.

¹⁸ Kəni motol mīrə kəni məutəuvsan lan məutəni məmə, “Itimah iəkotəfinə nisiaiən kəm ik, kig rəha nətəm Isrel.”

¹⁹ Kəni motoh rəhn-kapə e nəuanigi, motagəh lan, motasiəulīn e nəulīlah məutəfən nisiaiən eiua kəm in.

²⁰ Nian kəmotol əuvsan rəkis lan, kəni motəpeg rəkis kot ərarəuvs əha, kəni məhuvən=pən əhanəh e rəhan napən, kəni motit məhuvən məmə okotətu-pəri e nigī kəməluau.

*Kəməhtipən Iesu
e nigī kəməluau*

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Nian əha, e suaru, kəmoteruh suah kəti iətəm Sairəni, nərgin u Saimon. (In tatə rəha Aleksantə mine Rufəs.)* Tatuvən Jerusiləm, kəni kotəkeikei kəm in məmə otələs nigī kəluau.

²² Kəni kəmotit Iesu məhuvən əpəha ikin kəti kətəni məmə, Kolkotə, u nipətīn təni məmə Louipīl-uipīl.

²³ Kəni kəmotəfən wain u kəmol filəh-filəh ilau mərsin u mīr məmə otəmnim pəh təsətəuiən nahməiən e nipətīn, mətəu təpəh nəmnimiən.

²⁴ Kəni kəmotələs Iesu məhuvən motətu-pəri e nigī kəməluau. Kəni motəuəri rəhan napən moturin tais ohni məmə pəh otos.

* **15:21** Kateruh lanu lan məmə nətənimi min u Mak tətətei nauuə u tatuvən kəm lah, ilah kinotəhrun rəkis Aleksantə mine Rufəs. Məta Rufəs pəhriən u Pol tətəni e Rom 16:3. **15:21** Rom 16:13 **15:24** Sam 22:18

²⁵ Kəmotətu-pəri Iesu e niġi kəməluau e nain klok ləplapin,

²⁶ kəni motətei rəkis niṗəgnəmtin u kəmotəh lan məmə,

IN KIG RƏHA NƏTƏM ISREL

kəni motəhti=pən nəghatiən u e rəhan niġi kəməluau.

²⁷ Kəni iətəmimi mil keiu iətəm kətuəluagin kəm kəpmən matuoh nətəmimi, kəmətu-pəri ilau e niġi kəməluau, kəti e niġalin maru, kəti e niġalin məuil.†

²⁹ Kəni nətəmimi nətəm kəutaliuək e suaru, məuturin-urin rəhn-kapə lah kəm in mətəuvsan lan mətəni məmə, “Ei, ik nəməni məmə onəkərəkən Nimə Rəha Uhgın kəni nian tatol kisil lan, nəmanuyləkən mın in pişin.

³⁰ !Eiuaiu-to e niġi kəməluau ko, mosmiəgəh aru-to ik!”

³¹ Pris asoli mın mine nəgətun mın rəha Lou kəmotol əmə nati kətiəh motol əuvsan motəni məmə, “!Təmasiru e nətəmimi tepət, mətəu ko təsasiru aruiən lan!

³² Təuvir pəh kitah koteruh-to Məsaia u, kig rəha nətəm Isrel, oteiuaiu e niġi kəməluau pəh kitah koteruh motəhatətə lan.” Kəni iətəmimi mil u kətuəhkuil ilahal Iesu kınatuəni mın nəghatiən tərəh lan.

Iesu tinimis

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

† **15:27** E kopi əuas mın nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətei e nəghatiən Kris aupən, nəghatiən pişin kəti mın əha ikin iətəm tatilpin nəghatiən u mətəni məmə, “²⁸ Kəni nəghatiən iətəm Aiseə təmətei e Nauəuə Rəha Uhgın tinuva pəhriən. Tətəni məmə, ‘Kətəni məmə in iətəmi rəha nəhtiən lou.’ ” (**Aes 53:12**) **15:29** Sam 22:7; 109:25; Mak 14:58

33 Kəni e tueləf klok mətəuarus=pən tri klok, napinəpuian təmeiuaiu mirəuei nati.

34 Kəni e tri klok ləhnaiuv, Iesu təmasək əfəməh e rəhan nəghatian məni məmə, “!Eli, Eli! ?Lema sapaktəni?”‡ Nipəti rəhan nəghatian təni məmə, “!Uhgın rəhak, Uhgın rəhak! ?Təhro nətəpəh iəu?”

35 Nətəmimi nəuvein kəməutəhtul əha ikın kəməsotətəu vivian nəghatian u, kəmotəni məmə, “Otətəu-to. Tətəuin e Elaijə.”

36 Kəni ilah kəti təmaiū muvən miuvi=pən wain u tarfu e nati kəti timətmətig təhmen e kotin, məupəri e nəuanigi tuvən o Iesu məmə otəmnim. Kəni məni məmə, “Pəh-to kotəh-to məmə Elaijə otuva mələs iahu, uə kəpə.”

37 Mətəu Iesu təmagət əfəməh min, kəni rəhan nehagian tiet.

38 Kəni əpəha e Nimə Rəha Uhgın, napən iətəm tətəhkul pəsig e Ikın Tasim Agın Ikın, təməhapu nəuветin keiu təmətuəuin əpəha ilis mətəuarus=pa əpəha ləhtəni.

39 Kəni iətəmi asoli rəha soldiə min iətəm təmatəhtul e nikali Iesu, təmeh məmə təmimis lanəha, kəni in təməni məmə, “!Nipəhriənian, suah u in Nəti Uhgın pəhriən!”

40 Nipətan nəuvein kəməutəhtul isəu məutəsəl=pa maüteruh. Ilah nəuvein u Meri Maktələ, mine iahuni məmə rəha Jemis əkəku mine Josis, mine Səlome.

41 Ilahal kəməhlitəu=pən Iesu nian təmətatig Kaləli, məhlasiru lan. Ilah nipətan tepət kəmotəri məhuvən əpəha Jerusiləm ilah Iesu.

‡ 15:34 Afın-to e futnot e Mat 27:46
Sam 69:21

15:34 Sam 22:1

15:36

15:40 Luk 8:2-3

Josip tәмәhluaig e Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴² Kәni nian әha Iesu tәmimis lan, in nian rәha nol әpenә-penәiәn natimnati rәha Sapәt, kәni olauig nian rәha Sapәt, kәsoliәn uәk lan. Tinapinәpu,

⁴³ Josip in iәtәm Aramatia tинuva. In iәtәmi kәti rәha kaunsil iәtәm kәtisiai in. In nikin tәmәhti pik Narmәniḡiәn Rәha Uhgин. Kәni tәmәsәḡinian, muvән o Pailәt mәtapuәh o nipәti Iesu.

⁴⁴ Nian Pailәt tәmәtәu mәmә Iesu tinimis rәkis, kәni tәmauit mauin e iәtәmi asoli rәha soldia min mәtapuәh ohni mәmә, “?Kәtәni pәhriәn mәmә Iesu tinimis rәkis uәhai әmә?”§

⁴⁵ Mәtәu iәtәmi asoli rәha soldia min tәni mәmә, “Nipәhriәniәn, tinimis rәkis.” Pailәt tәmәtәu nәghatiәn u kәni megәhan=pән e nipәti Iesu kәm Josip.

⁴⁶ Kәni Josip tәmuvән mos nәhmti napән ruән kәti, nәrgin u linән, muva mәlәs iahu Iesu e nigi kәmәluau mәuveg lan, mәlәs muvән mәlәhu=pән e nipәg kәpiel u kәmel rәkis mәmә okol suvәt ikin. Kәni misuә=pән e kәpiel asoli kәti mahtipәsig=pән e nipәg kәpiel u lan.

⁴⁷ Kәni Meri Maktәlә mine Meri mamә rәha Josis, ilau kәmuерuh ikin әha kәmәlәhu=pән Iesu ikin.

16

Iesu tinamiәgh

§ **15:44** Nian nәtәm Rom kәutәtu-pәri nәtәmimi e nigi kәmәluau, kәutәhrun nәmiәghian o nian kәtiәh uә keiu uә kisil mine, kautol mәmә nәtәmimi okotos pik nahmәiәn, uәrisig ko kәmanohmis.

*e rəhan n̄misiən**(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)*

¹ Nian rəha Sapət tinuva minuvən rəkis, kəni Meri Maktələ mine Meri mamə rəha Jemis, mine Səlome kəmlōs nəhmti nati pien-pien min u nəmiəvilah təuvir məmə okilol=pən e nipəti Iesu.

² Ləplapin aɡin mitigar tinətəri e Sante, pəta milahal u kəmhluvən e suvət.

³ Nian kəmhluvən e suaru kəni məhləni kəm lahal min məmə, “?Kərmə pah otasiru e tahal misuə rəkis kəpiel asoli əpəha e nipəg kəpiel?”

⁴ Mətəu-inu kəpiel əha kəpiel asoli.

Mətəu nian kəmhluvən iuəkir, miłəsal=pən milafu kinisue rəkis e kəpiel.

⁵ Kəmhluvən imə e nipəg kəpiel miłafu iətəm aluə kəti tətəharəg əha e nipəg kəpiel e nikalin maru ikin rəhalahal, təmuvən e kot əfəməh ruən kəti, kəni ilahal kəmhluait pik ohni.

⁶ Kəni təməni=pən kəm lahal məmə, “Sləɡin pikian. Nələsal e Iesu iətəm Nasərit, iətəm kəmətu-pəri e nigı kəməluau, mətəu in tikə u ikinu rəueiu. In tinəmiəgəh rəkis e rəhan n̄misiən. Leruh-to nimein u kəmələhu=pən ikin.

⁷ Kəni rəueiu onəkluvən mihləni=pən kəm rəhan min nətəmimi mine Pitə, məmə in otaupən matuvən Kaləli, kəni onəkohuərisig lan məhuvən motəh əha ikin məmə inu təməni rəkis mine kəm təmah.”

⁸ Kəmlaiu mihliet e suvət məhlagim, mətəu-inu kinləgin pik məhlərəmrumin. Kəni mihluvən məsləniən nati kəti mine kəm nətəmimi mətəu-inu

kinlögín pik.*

Iesu tæmietpa o Meri Maktələ
(*Mat 28:9-10; Jon 20:11-18*)

⁹ Nian Iesu tæmæmiægəh mìn e Sante læplapín agín, kəni maupən miet=pa o Meri Maktələ. Aupən tæmægí pətigəm narmín tərəh səpín lan.

¹⁰ Kəni Meri tæmuvən mæni=pən kəm rəhan mìn nətəmimi nətəm kəməutan ilah mìn ilah aupən, mətəu nīkilah tətəhmə pik kəni mətəsək.

¹¹ Mətəu nian kəmotətəu məmə Iesu tinæmiægəh rəkis e rəhan nīmisiən, kəni miet=pa o pətan əha, mətəu ilah kəməsotəniən nīpəhriəniən lan.

Iesu tæmietpa o rəhan iətəmimi mil keiu
(*Luk 24:13-35*)

¹² Uərisig, Iesu tæmiet=pa o iətəmimi mil keiu kəmiəsipən Jerusiləm mətian e suaru, mətəu e nian əha nīpətin təmol pīsín.

¹³ Kəni ilau kəmiatəlig mìn mian muəni=pən kəm ilau mìn nəuvein, mətəu ilah kəməsotəni mīniən nīpəhriəniən e lau.

* **16:8** E kopi əuas mìn tepət rəha Niutestimín iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, fes 9-20 kohkə, kəni nəghatiən rəha Mak təmol naunun u ikínu. Kəni nətəmi asoli nətəm kotəhrun vivi Baebol, nīkilah təhti məmə nətəpīsín kotilpín fes 9-20. E kopi əuas mìn nəuvein mìn rəha Niutestimín, nəghatiən u tatos nīmei fes 9-20: Nīpətan mìn u kəməhuva, motəfa nəniən mìn u kəm Pitə mīne in mìn nəuvein u ilah mìn ilah, e natimnati mìn u iətəmi u təməni kəm lah. Konu uərisig e natimnati mìn u, Iesu əmə tæməfən nəghatiən kəm lah u tasim, tətæmiægəh, məruru məsikəiən nian kəti. Nəghatiən u tətəni məmə Uhgín təhrun nosmiægəhiən nətəmimi, in təhrun naskəlimiən iətəmimi mətəuərus naunun nian. Kəni Iesu tæmahli pətigəm nətəmimi mìn rəhan məmə okotos rəhan nəghatiən məhuvən e nītəni mìn rəfin rəha nəhue niftəni.

Iesu tāmietpa o rəhan nətəmimi lep̄in
(*Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Uək 1:6-8*)

¹⁴ Kəni uərisig, Iesu tāmiet=pa m̄in o rəhan nətəmimi lep̄in nian kəməutauən. Kəni mətahi ilah məmə, “Itəmah nəsoətəhatətəiən lak, rəhn-kapə təmah tiəkis pik.” Təmah ilah mətəu-inu kəsotəhatətəiən e nətəm kəmotəh məmə tinəmiəgəh rəkis e rəhan n̄imis̄iən.

¹⁵ Kəni mən̄i=pən kəm lah məmə “Əhuvən motəni pətigəm Nanusiən Təuvir kəm nətəmimi m̄in e nəuaniləuis m̄in rəfin e n̄itəni m̄in rəfin.

¹⁶ Iətəmi otətəu Nanusiən Təuvir təhatətə lan kəni mol bəptais, Uhḡin otosmiəgəh. Mətəu iətəmi təsəhatətəiən lan, Uhḡin otol nalp̄iniən asoli kəm in.

¹⁷ Kəni nətəmi okotəhatətə lak, Uhḡin otol ilah kotol nati ap̄isp̄is m̄in. Okotəhgi pətigəm narmin tərəh tepət e nərgək, kəni motəghati e nəghatiən iki p̄is̄in m̄in.

¹⁸ Ilah kotəhrun naskəl̄imiən s̄ineik u tatus itəmi, motəhrun nəmn̄imiən nati kətakonə lan, mətəu ko təsərəkiniən ilah. Ilah motəhrun nələhu-pən̄iən nəhlm̄ilah e nətəm kautohm̄is kotəmiəgəh.”

Iesu tinəri matuvən e neai
(*Luk 24:50-53; Uək 1:9-11*)

¹⁹ Kəni nian Iərmənig Iesu tinəghati rəkis kəm rəhan m̄in nətəmimi, kəni Uhḡin tos minatuvən e neai, kəni in tətəharəg e n̄ikal̄i Uhḡin maru, ik̄in ima nəsanən̄iən mine nis̄iəiən.

²⁰ Kəni rəhan mɪn nətəmimi kəmohiet məhuvən motanus pətigəm rəhan nəghatən əpəha ikɪn mɪn rəfɪn. Kəni lərmənig tətəsiru e lah matol nəmtətən tepət. Kəni nəmtətən mɪn əha kautol nəfigəmɪən məmə rəhalah nəghatən in nɪpəhriənɪən.

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87